

Посланието на Павел до филипяните

Събития, довели до написването на Посланието на Павел до филипяните, написано от Рим по време на първото

¹ му затваряне, ок. 63 г. сл. Хр. Посланието на апостол Павел до филипяните

ВЪВЕДЕНИЕ

1. Заглавие. Това писмо получава заглавието си от факта, че е адресирано до християните на Филипи, град в Македония. За историята на града вижте Деяния 16:12. Най-ранните ръкописи, датиращи от 3-ти век, носят простото заглавие *Pros Philippēsiōus* („До филипяните“).

2. Авторство. В самото писмо апостол Павел е посочен като автор (гл. 1:1). Той представя Тимотей като един от своите сътрудници (гл. 1:1; 2:19) и говори за собственото си затворничество (гл. 1:7) и за предишното си проповядване в Македония (гл. 4:15) по начин, който е напълно естествен и в хармония с това, което е известно за живота на Павел. Ранната църква единодушно признава това писмо като от Павел. Първото небиблейско свидетелство за неговото авторство на Павел идва от християнския водач и мъченик Поликарп, около средата на II век (виж том V, стр. 125). Доказателства за авторство на Павел

¹ Никол, Ф. Д. (1978). Коментар на Библията на адвентистите от седмия ден: Светата Библия с екзегетични и обяснителни коментари. Серия с коментарни справки (Фил. 1:1). Вашингтон, окръг Колумбия: Асоциация на издателствата „Ревю енд Хералд“.

е толкова силно, че няма място за съмнение. Относно датата на написване вижте том VI, стр. 105, 106.

3. Историческа обстановка. Посланието до филипianите е написано от Рим по време на Първото затворничество на Павел там (виж том VI, стр. 105, 106). Повече от десет години са изминали, откакто Павел за първи път проповядва евангелието във Филипи. Лука описва обстоятелствата около първото посещение на апостола там (Деяния 16). Докато е в Троада, на северозападния бряг на Мала Азия около 50 г. сл. Хр., апостолът получава видение, в което вижда „един македонец“, който го умолява: „Ела в Македония и ни помогни“ (Деяния 16:8, 9). Павел и неговите спътници, Сила, Тимотей и Лука, откликнали незабавно и отишли през Неапол до Филипи, първото място в Европа, където било проповядвано евангелието (вижте върху Деяния 16:11, 12). Там мисионерите се присъединили към малка група поклонници край реката извън града (вижте върху Деяния 16:13). Сред присъстващите се откроявала Лидия, „продавачка на пурпурни дрехи от град Тиатир“. Лидия и нейното домакинство с готовност приели посланието на апостолите, били обърнати във вярата и кръстени. След това, докато Павел и Сила продължавали да поучават, те срещнали робиня, обладана от дух на гадаене; тя многократно ги обявявала за „слуги на Всевишния Бог“. Когато Павел изгонил духа, бившите ѝ господари подбудили тълпа срещу апостолите, в резултат на което Павел и Сила били бити и хвърлени в затвора. След това в полунощ последвало земетресение, последвано от обръщането във вярата на тъмничаря и семейството му. Така се сформирала филипийската църква, с нейните учредители – продавачката на пурпурни платове от Тиатир и нейното домакинство, тъмничарят, който вероятно е бил римлянин (вижте Деяния 16:23), и неговото домакинство, както и други.

Няколко години по-късно, на връщане към Йерусалим, когато завършва третото си мисионерско пътуване, Павел отново спира във Филипи. Беше време за Пасха и апостолът празнува с вярващите. Той сигурно се е наслаждавал на периода на мирно и щастливо общение, което му е било предоставено с онези, които са били сред най-любящите и искрени от всички негови обърнати във вярата (Деяния 20:6; вж. АА 390, 391).

Скоро след завръщането си в Йерусалим, Павел е арестуван и затворен в Кесария за поне две години (Деяния 24:27). След това идва пътуването до Рим, където прекарва „цели две години в собствения си нает дом“ (Деяния 28:30). Без съмнение именно през този период на затворничество Павел пише посланието си до филипianската църква, както и писмата до Колосяните, Ефесяните и до Филимон. Рим не се споменава в Посланието до филипianите, но препратката на Павел към дома на Цезар (гл. 4:22) и очакването му за бързо освобождаване (гл. 2:24) подсказват Рим като мястото на писане.

От писмото човек получава значителна представа за ситуацията във Филипи, състоянието на Павел и връзката между апостола и филипianските вярващи. Църквата във Филипи е била водена от епископи и дякони (гл. 1:1). Членовете ѝ са били преследвани (ст. 29). Очевидно е имало известна склонност към раздори, особено между две от жените членове (гл. 4:2), но няма и намек за морална поквара или погрешно учение. Малко неща могат да нарушат радостта и благодарността, с които апостолът съзерцава растежа на филипianите в благодат. Любовта им към него е непроменена.

Те бяха изпратили Епафродит, един от техните водачи, да предаде даровете им и да помогне на Павел в страданието му (гл. 2:25). Павел смяташе, че може скоро да бъде освободен и изрази надежда, че скоро ще ги види отново (гл. 1:26; 2:24). По-късно той беше освободен и известно време работеше сред църквите, за чието основаване беше помогнал, вероятно включително църквата във Филипи (виж АА 487).

Непосредственият повод за написването на писмото беше, че Епафродит, който беше беше сериозно болен по време на част от престоя си с Павел в Рим, сега беше достатъчно добре, за да се върне у дома във Филипи (гл. 2:25–30). Църквата нетърпеливо искаше Епафродит да дойде при тях и Павел искаше да се възползва от възможността да изпрати съобщение, в което да благодари на приятелите си за изпращаните му подаръци, да им разкаже за състоянието си и да им напомни за молитвения си интерес към тях.

4. Тема. Посланието до филипяните е писмо от приятел до приятели, писмо на духовен съвет, написан в знак на признание за любяща помощ. Павел разказва на филипянските вярващи за оковите си, за напредъка на евангелието в Рим, за усилията на някои противници да го измъчват чрез фракционна опозиция, проповядвайки Христос, както правеха от завист и партиен дух (гл. 1:12–17). Той им разказва за вътрешния мир и радост, които са го подкрепяли във всичките му страдания. Той е сигурен в тяхното съчувствие; пише с пълна увереност на християнското приятелство. Неговата радост е тяхната радост. Той им разказва за несигурността на бъдещето си; не знае как ще завърши изпитанието му, със смърт или с живот. Той е подготвен и за двете събития – светият живот е благословен, святата смърт също е благословена (ст. 19–24). Той им разказва за благодарното си приемане на техните дарове. Той не е желал да приема помощ от други църкви, но с тях е бил в условия на най-близка близост и това любящо и доверчиво приятелство го е направило готов да приеме помощта им (гл. 4:14–17). Той го ценеше не толкова като облекчение на собствените си трудности, а по-скоро като допълнително доказателство за тяхната любов към него и за растежа им в онази милосърдна любов, която е първата от християнските благодати. Самият той беше доволен. Беше се научил да бъде самодостатъчен в християнския смисъл: никой не чувстваше собствената си слабост повече от него, но той можеше да прави всичко чрез силата на Христос (ст. 10–13).

Така темата на посланието е радостта в Христос. Въпреки че е написано в затвора, без Павел да знае какво предстои, думите „радост“ и „веселете се“ се използват отново и отново. Фразата „в Христос“ се използва многократно и когато е съчетана с мисълта за радост, добре изразява темата на посланието.

5. Очертание.

I. Въведение, 1:1–11.

А. Поздрав към филипяните, 1:1, 2.

Б. Благодарност за неговите обвърнати във вярата, 1:3–8.

В. Молитва за техния непрекъснат растеж, 1:9–11.

II. Преглед на обстоятелствата и чувствата на Павел, 1:12–26.

А. Неговото затворничество и влиянието му върху напредъка на евангелието, 1:12–17.

1. Допълнителна публичност, 1:12, 13.

2. Засилено свидетелство от страна на членовете на църквата, 1:14.

3. Спорни проповеди, 1:15–17.

Б. Неговото отношение към затвора му, 1:18–26.

1. Радвайки се, че Христос е проповядван по-широко, 1:18.

2. Убеждение относно духовната му полза, 1:19.

3. Решимост да възвеличим Христос в живота или в смъртта, 1:20–26.

III. Призив към единство и себеотрицание, 1:27 до 2:16.

А. Необходимост от непоколебима безстрашие, 1:27, 1:28.

Б. Търпение на страданията, 1:29, 30.

В. Призив за християнско единство и смирение, 2:1–4.

Г. Христос, върховният образец на смирение, 2:5–11.

Д. Практическо приложение на модела, 2:12–16.

IV. Обяснение на плановете на Павел за бъдещето, 2:17–30.

А. Планът му да изпрати Тимотей при тях, 2:17–23.

Б. Надеждата му скоро да бъде освободен, 2:24.

В. Непосредственият му план да изпрати Епафродит при тях, 2:25–30.

1. Болестта и оздравяването на Епафродит, 2:25–27.

2. Препоръка за Епафродит, 2:28–30.

V. Допълнително увещание, с доктринални скоби, 3:1 до 4:9.

А. Радвайки се в Господа, 3:1.

Б. Предупреждение срещу две грешки, 3:2–21.

1. Юдаизъм – дела срещу благодат, 3:2–16. а.

Истинското обрязване, 3:2, 3. б.

Недоверието на Павел към еврейския му произход, 3:4–7. в.

Недоверието на Павел към настоящия му опит, 3:8–11. г.

Необходимостта от непрекъснат, обединен напредък, 3:12–16.

2. Материализъм – чувственият срещу духовния ум, 3:17–21. а. Призив да

подражаваме на Павел, 3:17. б. Предупреждение

срещу чувствените хора, 3:18, 19. в. Блажената

надежда, 3:20, 21.

В. Подновен призив за непоколебимост и единство, 4:1–3.

Г. Призив към радост, свобода от безпокойство, преследване на всички добри цели, 4:4–9.

VI. Заключение, 4:10–23.

А. Признание за техния дар, 4:10–19.

Б. Поздрави от всички към всички, благословия, 4:20–23.

ГЛАВА 1

3 Той свидетелства за своята благодарност към Бога и любовта си към тях за плодове на тяхната вяра и участието им в страданията му, 9 като Му се моли ежедневно за умножаване на благодатта им:

12 Той показва какво добро е получила вярата на Христос от неговите беди в Рим, 21 и колко е готов да прослави Христос или с живота си, или със смъртта си, 27 като ги увещава към единство 28 и към твърдост в гонения.

1. Павел. Обърнете внимание на простата идентификация. Когато пише до някои други църкви, апостолът смята за необходимо да посочи своя авторитет (вж. 1 Кор. 1:1; 2 Кор. 1:1; Гал. 1:1; Еф. 1:1), но тук няма нужда, защото филипянската църква е приела неговите пълномощия. Това е писмо на любов, на благодарност и на препоръка и макар да съдържа думи на предупреждение и увещание, то не е предназначено да решава проблеми, каквито са възникнали в църквите на някои други градове.

Тимотей. Вижте върху Деяния 16:1. Младият евангелист е бил с Павел във Филипи (Деяния 16:11, 12), така че е бил лично познат на първите обърнати във вярата. По-късно посещение (Деяния 20:1–5) го запознава с членове, които впоследствие се присъединяват към църквата.

Освен това поздравление, няма никакви индикации, че Тимотей е бил съавтор на посланието.

Фактът, че Павел говори от първо лице, от Филипяни 1:3 и нататък, предполага, че той е единственият автор.

Слуги. Гръцки *douloi* (виж върху Рим. 1:1). Някои предполагат, че при прилагането на този термин към Самият Павел може би е имал предвид често срещаната гръцка практика да се освобождава роб, като той бъде откупен от някой от боговете. Била уговорена фиктивна търговска сделка, при която робът трябвало да внесе в храмовата съкровищница покупната си цена, пари, които

Той беше спасил. След това собственикът и робът отидоха в храма: собственикът получи покупната цена, а робът уж беше продаден на бога. Така робът стана собственост на конкретния бог, но на практика той вече беше свободен. Павел се смяташе за откуп на Исус Христос, „купен с цена“ (1 Кор. 6:20; 7:23), „освободен“ (Рим. 6:18), но въпреки тази свобода той знаеше, че не е свой (1 Кор. 6:20), а е откупено притежание на Христос, който го обичаше и предаде Себе Си за него (Гал. 2:20). Това откупване не беше заблуждаваща измислица, а жива реалност: тялото и умът на апостола бяха изкупени от робството на греха и Сатана, от подчинението на гордостта и предразсъдъците, от робството на делата на закона и плътта и поставени под пълния контрол на Господаря на хората (вижте върху Рим. 7:14–25).

Светии. Гръцки: *hagioi* (вижте върху Рим. 1:7). Обърнете внимание, че писмото е адресирано до всички членове на църквата във Филипи. Павел не иска никой да се чувства незапомнен.

В Христос Исус. Вижте Рим. 8:1; 1 Кор. 1:2; Еф. 1:1.

Епископи. Гръцки *episkopoi* (виж върху Деяния 20:28).

Дякони. Гръцки *diakonoí* (виж върху Марк 9:35), дума, която означава слуги, а не като не само по отношение на положението в обществото, но и по отношение на дейността. Тази дума понякога се използва специално за служител на евангелието (1 Кор. 3:5; 2 Кор. 3:6; Еф. 3:7). Специалното признание на Павел към тези местни църковни работници несъмнено би допринесло за престижа им в очите на общността. Тук няма индикация, че един епископ е упражнявал власт над няколко общности, както е било вярно в по-късната история на църквата. Напротив, в местната група във Филипи е имало няколко такива. Вижте том VI, стр. 25, 26.

2. Благодарат. За коментар относно използвания тук поздрав вижте Рим. 1:7. В пастирските послания (1 и 2 Тим., Тит) е добавена „милост“.

Бог, нашият Отец. Вижте Матей 6:9.

3. Благодаря на моя Бог. Вижте Рим. 1:8.

Всяко споменаване. Тоест, всеки път, когато Павел си спомнял за филипянските вярващи, подновеното осъзнаване на техните отлични качества го карало да благодари на Бога за съществуването на такива образцови християни. Това споменаване било непрекъснато и водило до постоянна благодарност.

4. Винаги. Радостта на Павел от превъзходството на неговите новоповярвали беше непрекъсната.

Молитва. Гръцки *deēsis*, „търсене“, „молба“, „молба“, от *deomai*, „към

„питаю“, „да прося“. Същата дума (*deēsis*) е преведена като „моля“ по-късно в този стих.

Радост. Каква почит към християнския характер на филипяните, че знанието за техния опит донесе радост, а не душевна мъка, на апостола! Това не винаги е било така с другите църкви (вижте 1 Кор. 3:1–3; Гал. 4:19).

5. Общение. Гръцко *koinōnia* (виж върху Деяния 2:42; Рим. 15:26). Въпреки че *koinōnia* е използвана в по-широкия смисъл на съчувствено сътрудничество, тя носи и значението на „милостиня“ и затова е възможно тук да се има предвид щедрите приноси на филипяните за благополучието на Павел (виж Фил. 4:10, 15, 16). Към днешна дата това е добре изпитано общение на взаимна любов, съществуващо от първия ден на проповядването на евангелието сред тях, до времето на писането му. Мисълта за това свято приятелство е извор на безкрайна радост за апостола, особено след като е в затвора.

В евангелието. Евангелието на Христос беше отговорно за личното общение, но повече от това, тяхното общение беше в подкрепа на евангелието. Нищо друго не обвързва

сърцата са толкова здраво свързани, колкото е общата вяра в евангелието и споделянето на радостите и скърбите на християнския живот. Това общение трябва да доведе до обединени усилия за включване на другите в своя кръг. Такива усилия сближават вярващите още повече един с друг.

6. Да бъдеш уверен. Вижте Евр. 3:6.

Този, Който е започнал. Тоест, Бог. Апостолът иска неговите обърнати в вярата си да помнят това Бог е авторът на тяхното спасение (вж. Фил. 2:13; Евр. 12:2; 13:20, 21).

Добро дело. Тоест, делото на спасението.

Извършвам. Гръцки еpiteleō, „да доведе до край“, „да усъвършенствам“. Господ е съвършен работник. Той завършва всяко дело, към което се е посветил, стига само човешкият материал да Му го позволява. Освен това, продуктът на такова дело ще бъде съвършен. И Той не се уморява да върши добро. Той е довел филипяните в общението на евангелието, но това е дело, което не се завършва с едно действие. То се завършва постепенно, но въпреки това сигурно. Увереността в постоянния интерес и напътствие на Бог е ключова тема в писанията на Павел. Той желае да вложи същата тази сигурност във филипяните.

Ден на Исус Христос. Синоним на израза „ден Господен“ (вижте върху Деяния 2:20; вж. Фил. 1:10; 2:16). Делото по усъвършенстване ще продължи, докато Христос дойде, за да получи Своите. Нищо друго освен непрекъснат духовен растеж не може да подготви човек да посрещне Христос, когато Той дойде за втори път.

7. Правилно е. По-скоро „правилно е“, тоест морално правилно, въз основа на Божията воля процедури (ст. 6) и качества на самите филипяни.

Да мислиш. По-скоро „да бъдеш умен“, „да чувстваш“ (RSV), което предполага състоянието на Павел ум, а не действителна мисъл.

Това. Това е уверението за пълното спасение на филипяните.

От всички вас. По-скоро „от името на всички вас“. Павел рядко е мислил отчуждено: той е бил толкова живо заинтересован от благополучието на своите новоповярвали, за които е мислил от гледна точка на тяхното реално положение.

В сърцето ми. Павел цитира любовта си, това, че държи вярващите в сърцето си, като оправдание за високите си надежди от тяхно име. Той държи тези обичани обърнати във вярата в сърцето си, защото не можеше да бъде лично с тях. Този, който държи своите благодетели и сътрудници в сърцето си, се предпазва от егоизъм. Този, който носи братята си другаде, освен в сърцето си, скоро ще пожелае да ги изхвърли от мислите си.

В моите окови. Препратка към затвора му в Рим (виж стр. 138).

Защита. Гръцки ἀπολογία, „словесна защита“, „реч в защита“.

Потвърждение. Гръцки bebaîōsis, „установяване“, „потвърждение“, от bebaîō, „да се утвърждавам“, „утвърждавам“, „потвърждавам“.

Участници в моята благодат. Буквално „участници [или „споделящи“] с мен в благодатта“. Ако Тази фраза е въведена по-рано в стиха и фразата „доколкото“ е пропусната, значението на Павел става по-ясно. Филипяните са били участници с апостола в Божията благодат. Тази благодат ги е направила, така да се каже, участници в неговото затворничество чрез тяхната съчувствена помощ и чрез понасянето на гонение, подобно на това, което той е изтърпял. Всичко това е било заради евангелието, за неговата защита срещу противниците и за неговото утвърждаване сред вярващите.

8. Бог е моят свидетел. По-скоро „Бог е мой свидетел“. Павел се обръща към Бога в потвърждение на дълбоката си любов към филипяните и желанието си да ги види. Тъй като копнежът му е скрит в сърцето му, само Бог може да знае и да свидетелства за неговата реалност.

Черва. Вижте върху Йер. 4:19. В древността червата са били смятани за седалище на обич, съчувствие и състрадание, както е и сърцето при нас.

На Исус Христос. Алюзията тук е за съчувствието, нежността и любовта на Изкупителя. Павел гледал на филипянските вярващи с обич, подобна на тази, която Господ Исус изпитвал към тях. Това бил най-нежният и силен израз, който успял да намери, за да обозначи пламенността на своята привързаност. Ето намек за вътрешното единство, което трябва да съществува в църквата: членовете се ценят един друг в сърцата си; обичат се един друг със силната обич и нежното съчувствие на самия Христос; осъзнават всеобхватното си общение; имат общ дълг; молят се и благодарят един за друг; намират във взаимната си любов свидетелство и залог за Божията любов и цел.

9. За това се моля. Стихове 9–11 съдържат същността на молитвите на Павел за продължаващото духовното израстване на неговите филипийски приятели.

Любов. Гръцки *agape* (виж върху Мат. 5:43, 44; 1 Кор. 13:1).

Може да изобилства още повече. Любовта им вече беше от високо качество, но Павел желаше те да достигнат още по-високи висоти. Той желаше любовта им както към Бога, така и към човека, да може, като поток, извиращ от извора си, да се разпространява все по-далеч и по-изобилно да се предава във всички канали на християнското служение (вж. 1 Сол. 3:12).

Знание. Гръцки *epignōsis*, „пълно знание“ (виж върху Рим. 3:20). Тук Павел говори за експериментално знание, лично разбиране на спасителните истини на християнството, проявено в благочестив живот (виж върху Йоан 17:3; Еф. 1:17; 4:13).

Преценка. Гръцки *aisthēsis*, „възприятие“, „разпознаване“, „опит“. Думата правилно се отнася за сетивата и тук, с морални нюанси, означава прозрението, което разпознава истината, както околното разпознава обект (вж. Евр. 5:14). *Aisthēsis* тук се различава от *epignōsis* по това, че не се занимава с общи, безлични принципи, а с избора на правилните принципи.

10. Одобрявам. Гръцки *dokimazō* (виж върху Рим. 2:18). Думата предполага одобрение след изпитание и изпитание. Тук Павел разкрива целта, която се надява да бъде постигната чрез тяхното нарастване в любовта (Фил. 1:9) – да изпитват и запазват добрите неща.

Неща, които са отлични. Гръцки: *ta diapheronta*, „нещата, които се различават“, т.е. неща, които са превъзходни. Във всички житейски избори Павел желае филипянските християни да избират само най-доброто.

Искрен. Гръцка дума *eilikrinēs*, вероятно производна от *heilē* или *helē*, „слънце“, и *krinō*, „да съдя“, следователно това, което, гледано на слънчева светлина, се намира за ясно и чисто, следователно „чист“, „неопетнен“, „искрен“.

Без обида. Гръцки *aproskopoī*, буквално „не удрящ“, следователно „невредим“, „непорочен“. Вътрешната чистота води до външна непорочност и подготвя човека за деня на идването на Христос. Всички съвети на Павел са били предназначени да насочат приятелите му в подготовката за деня, когато целият характер ще бъде разкрит. Да им напомня за

За тази цел той повтаря израза, използван в стих 6, като пропуска думата „Исус“ (вж. 1 Сол. 5:23).

11. Плодове на правдата. Текстовите доказателства подкрепят (вж. стр. 10) тълкуването „плод на правдата“. Стандартът на Исус за изпитване на характера е: „По плодовете им ще ги познаете“ (вижте върху Матей 7:15–20). Бог очаква повече от обикновена невинност; Той търси положителна плодовитост. Праведността не е просто отсъствие на грях, а присъствие на праведния характер на Христос в живота на вярващия (вижте върху Матей 5:6, 20). Всички предходни стъпки в техния опит, за които Павел се е молил, щяха да доведат филипянските вярващи до демонстрация на действията на истинския християнин. Те трябваше да бъдат изпълнени с тези плодове. Не клонка тук и там, а всички наши клонки трябваше да бъдат натоварени с добри плодове.

Чрез Исус Христос. Павел бърза да напомни на филипяните, че всяка праведност, която те биха могли да притежават и всички добри дела, които биха могли да вършат, биха могли да бъдат техни само чрез Исус Христос (вж. Йоан 15:1–5; Рим. 4:5). Християнското плододаване зависи от връзката на вярващия с Христос. Плодът на живота, който пребъдва в Исус, е същият като плода на собствения живот на Христос.

За слава. Божията чест се насърчава най-добре чрез святия живот на Неговите деца (вижте върху Йоан 15:8; вж. 1 Кор. 10:31; Еф. 1:12; 1 Петр. 2:12).

12. Трябва да разберете. Изречението, често срещано в гръцките букви, може да бъде буквално преведено като „Искам да знаеш“. Тук Павел въвежда различна тема – собственото си затворничество и връзката му с проповядването на евангелието.

Което се случи и с мен. По-скоро „отнасящо се до мен“. Павел говори за неговите дела. Неговото изявление подсказва, че филипяните са изразили безпокойство относно резултата от промяна в обстоятелствата на Павел, както по отношение на неговата личност, така и по отношение на напредъка на евангелието.

Скарали са се. Павел бърза да увери филипяните, че е имало добро, а не зло резултат от неговото затваряне. Той искаше те да разберат, че по Божие провидение неговите изпитания са били използвани за напредък в проповядването на евангелието. Както често се случва, човешкият гняв донесе слава на Бога (вижте върху Пс. 76:10).

По-скоро. Тази дума предполага, че филипяните са се страхували от най-лошото.

13. Моите връзки в Христос. По-скоро „моите връзки станаха известни като свързани с Христос“, тоест, сега е очевидно, че той е бил затворен не заради никакви злодеяния, а заради свидетелството си за Христос.

В целия дворец. Гръцки en holō tō praitōriō, буквално „в целия преториум“. Там съществува голямо разнообразие от мнения относно значението на тази фраза. Предложени са четири тълкувания: (1) че „праторий“ се отнася до казармата, в която са били настанени преторианските войници; (2) че „праторий“ се отнася до резиденцията на владетеля (виж върху Матей 27:27); (3) че en holō tō praitōriō трябва да се преведе „сред всички претории“ и че „пратории“ се отнася до съдебните власти, отговорни за процеса срещу Павел; (4) че en holō tō praitōriō трябва да се преведе „сред цялата преторианска [гвардия]“, отнасяйки се до войниците, които са пазели Павел (виж върху Деяния 28:16). Последното изглежда най-разумното мнение и съответства добре на контекста. Преторианските войници, при изпълнение на задълженията си по охрана на Павел, ще видят истинското състояние на нещата и ще осъзнаят, че той е бил затворен само заради вярата и евангелизаторския си плам. Тъй като тези

войниците често се сменяли, може да се каже, че цялата стража е узнала истината за Павел.

На всички други места. По-скоро „сред всички останали“, тоест не само сред преторианската гвардия, но и сред другите хора, които са имали контакт с пленения апостол. Така, въпреки че Павел е бил затворен, свидетелството за пламенния му християнски живот се е разпространило далеч отвъд мястото, където е бил затворен.

14. Много от братята. Буквално „по-голямата част от братята“, т.е.

мнозинството от християните в Рим.

В Господа. Тези думи могат да бъдат свързани с „братя“, както в KJV, или с „укрепване в увереност“.

Нарастване на увереност. Или „имане на увереност“. Ето още един факт, който е бил в полза на евангелието. По-голямата част от братята са били много по-смели в резултат на затварянето на Павел. Фактът, че толкова изтъкнат защитник на истината е бил затворен, може би ги е подтикнал да направят всичко възможно за същата кауза, за която е страдал той. Или може би са били развълнувани от някакво народно чувство към християнството, което се е появило, след като причината за затварянето на Павел е станала общоизвестна. Други може би са били насърчени от общуването си с Павел да положат големи усилия за християнската кауза. По този начин, по един или друг начин, затварянето на Павел е довело до победоносно провъзгласяване на Словото от други вярващи. Вижте Деяния 25:12.

15. Някои. Това въвежда друг начин на мислене: „някои“ не трябва да се включват сред „мнозината“ от стих 14.

Проповядвайте Христос. Павел тук говори за две групи хора, които провъзгласяват името на Спасителя: (1) тези, които правят това от завист към Павел; (2) тези, които правят това от правилни подбуди. И в двата случая се проповядва Христос. Следователно е малко вероятно първият клас да са били юдаисти, които никога не са описани по този начин от Павел (виж том VI, стр. 33, 52-54).

Завист и разприаии. Или „завист и съперничество“. Апостолът не споменава причината за това съперничество. Изглежда обаче, че дори в Рим е имало група, която е завиждала на влиянието на Павел и е предполагала, че това е добра възможност да намали влиянието му и да укрепи собственото си положение. Той е бил затворен, а те са имали достъп до масата от хора.

Беше лесно, под правдоподобни претенции, да се внуши, че Павел е имал амбициозни цели и е упражнявал неправомерно влияние, или да се обалят силно срещу него в полза на собствените си възгледи. Те може дори да са се съгласявали с него в доктрината, но да са се опитвали да му навредят от лична вражда.

Тъй като тези мъже твърдяха, че проповядват Христос, е трудно да се анализират мотивите им. Ако е имало група евреи, които са спазвали основните доктрини на евангелието, но са били воинствени по въпроси от малка важност и в същото време са били огорчени срещу Павел заради неговите езически интереси, тогава такава група би могла да се опита да проповядва Христос и въпреки това да храни към Павел онези зли чувства, които той им приписва.

Добра воля. Някои увеличиха евангелизаторската си дейност от добра воля към апостола.

Тези братя са имали специално уважение към Павел заради важното му място в евангелизацията на света. Вероятно са увеличили активността си, защото тази на Павел е намаляла. Такава добра воля е духът, който трябва да бъде общ за братството в християнското служение. Когато един работник бъде освободен, други трябва да се изправят напред, за да заемат неговото място и да продължат работата му.

16. Едното. Текстовите доказателства подкрепят (вж. стр. 10) транспонирането на стихове 16, 17, така че Павел продължава мисълта от втората половина на стих 15, като говори за онези, които проповядват Христос „с добра воля“.

Спор. По-скоро „фракционизъм“ или „партийност“, „спорове“.

Не искрено. Или „не чисто“, не с чисти мотиви или намерения. Те наистина проповядваха Христос, но с цел да навредят на Павел.

Да предположим, че ще добавят страдание. По-скоро „мислят [или „намеряват“] да причинят страдание“. Текстовите доказателства подкрепят (вж. стр. 10) прочита „мислят [или „намеряват“] да предизвикат страдание“. Те се надяваха, че спорните им проповеди ще увеличат изпитанията, произтичащи от затвора на Павел.

17. Другият. В съответствие с предпочитания ред, при който стих 17 предхожда стих 16 (вижте стих 16), и запазвайки тясната връзка със стих 15, „другият“ може да се чете като „последният“, отнасящ се до тези „с добра воля“.

Аз съм определен. Или „Аз съм предопределен“, „Аз съм назначен“.

Защита. Гръцки *apologia* (виж на стих 7). Павел се е смятал за защитник, назначен да защитава евангелието на Христос от злобните атаки на враговете му. Когато дейността му е била ограничена, лоялни помощници са се стремили да продължат делото му, така че евангелието да не остане незащитено.

18. Какво тогава? Павел се сблъсква със ситуацията, породена от двата вида проповядване, и смело пита: „Какво означава всичко това?“

Въпреки това. Или „само това“ (RSV). Апостолът продължава, като посочва единствения значим резултат от двата начина за провъзгласяване на Христос.

Преструвка. Гръцки *prophasis*, „фалшиво твърдение за мотив“, „претекст“, от *prophainō*, „да се покаже“ или от *prophētiā*, „да се говори“, като и двете производни дават усещане за външна праведност, която отменя скрит мотив, в този случай ревностно проповядване на Христос, извършено с намерението да се нарани Павел.

Христос се проповядва. Павел беше оптимист. Той търсеше доброто във всякакви обстоятелства. Би предпочел хора, които обичат Христос, да проповядват Христос. Обаче, вместо Христос да не бъде проповядван, той желаше онези, които не Го обичаха истински, да провъзгласяват Неговото име. Дори едно несъвършено проповядвано християнство беше голямо подобрене спрямо грубото езичество. И какъв е резултатът от това проповядване? Христос е провъзгласен, историята за Христос е разказана. Въпреки че мотивите на проповедниците може да са съмнителни, резултатът може да бъде победа за Христос.

В това се радвам. В това е второто споменаване на радостта в това послание (вж. ст. 4) на Павел. Радостта показва голяма и прощаваща природа. Той не би позволил да бъде разстроен от огорчението на противниците си. Можеше да се радва на доброто, което Бог изваждаше от злото, въпреки че доброто беше създадено от неговите противници. За него проповядването на Христос беше най-важното нещо на света.

И ще се радва. Радостта на Павел не беше само за момента. Той щеше да продължи да радвайте се на успеха на проповедниците, които му се противопоставяха, както и на успеха на онези, които проповядваха добра воля.

19. Това. Тоест, настоящите обстоятелства на Павел и отношението на вярващите.

За мое спасение. Мненията са разделени относно това дали това се отнася до желаното от Павел освобождение от затвора или до окончателното му изкупление. Апостолът може да е имал предвид и двете преживявания, но стих 20 подсказва, че най-дълбоката му грижа е духовното спасение

а не с освобождаване от затвора. Той осъзна, че всички Божии отношения с Неговия народ са предназначени като дисциплина за узряване на светия характер в подготовка за вечен живот (АА 524).

Противопоставянето на враговете му ще подтикне Павел към по-голяма активност и сериозност и по този начин ще насърчи духовното му благополучие.

Самото страдание няма осветяваща сила. То може да огорчи, закорави, умъртви душата. От друга страна, то може да се превърне в инструмент за наказание, задълбочаване и пречистване на духовния опит на християнина (вижте Евреи 12:7-11). Нашето спасение ще бъде повлияно от начина, по който се възползваме от потенциалните ползи от страданието. Ако се съпротивляваме и се борим срещу метода на образование и учителя, страданието ще трябва да бъде удължено или да бъде изпратено друго, което да го замени. Трябва искрено да се молим бързо да научим духовни уроци, за да можем да преминем от една фаза на духовно развитие към следващата.

следващ.

Твоята молитва. Първото от двете средства, които, съдействайки на непосредствените обстоятелства на Павел, помагат за неговото спасение. Духът на Исус Христос е второто средство. Апостолът отдава голямо значение на ходатайствените молитви на своите приятели (виж Рим. 15:30, 31; 2 Кор. 1:11; Филимон 22). Тук той не моли филипяните да се молят за него: той приема, че те вече се молят за него, както той се е молил за тях (Фил. 1:4).

Дано всички пастори поемат същото! Има определени отговорности, от които понякога можем да бъдем облекчени, но не и с молитви за ходатайство. Лидерите на Божия народ, християнските работници по целия свят и отделните членове на църквата се нуждаят от молитвите един на друг, особено в трудните времена, които предстоят.

Снабдяване. Гръцки *epichorēgia*, „подкрепа“, „помощ“. Павел мислел за Духа на Исус, заедно с молитвите на приятели, като за действащи с местните условия за неговото окончателно спасение.

Духът на Исус Христос. Този конкретен израз не се среща другаде в Новия завет, въпреки че формата „Духът на Христос“ се среща в Рим. 8:9; 1 Петрово 1:11 и „Духът на Сина Му“ в Гал. 4:6. Думите могат да се тълкуват като отнасящи се до разположението, което е движило Исус, което, действайки в Павел, би допринесло за неговото спасение. По-общоприетото тълкуване вижда пряка препратка към Светия Дух (вж. Рим.

8:9). Нито изпитанията на Павел, нито молитвите на неговите събратя по вяра можеха да послужат за някаква полезна цел, освен ако Христовият Дух не изпълни живота му преливащо.

20. Искрено очакване. Гръцки *prokaradokia* (виж върху Рим. 8:19). Най-голямото желание на Павел беше нищо, което да се случи, да не го накара да не успее да прослави Христос.

Надежда. Вътрешно отношение, допълващо „искреното очакване“, което може да бъде считано за по-външно разкрито.

Ще се засрамя. Или „ще се засрамя ли“, тоест, от неуспехи в собствения си живот или чрез това, че е отхвърлен от Христос (вж. Лука 9:26). Той не предвижда подобни бедствия, а по-скоро, уверен в успеха, изразява желанието те да не се случат.

Смелост. Гръцки *parrēsia*, „смелост на словото“, „кураж“, „увереност“, „безстрашие“.

Затворът не е бил пречка за ревността на апостола. Той е планирал да продължи смело да представлява Христос и Неговото спасение. Никога не се е колебал да провъзгласява посланието си (вж. Деяния 4:20) и сега не е искал страх или обезсърчение да пречат на свидетелството му.

Както винаги. Съвестта на Пол беше чиста. Той можеше да си спомни за последователната си кариера на безстрашен свидетел и очаквам с нетърпение да поддържа същото и в бъдеще.

Увеличено. Да възвеличаваш означава да правиш величие или да празнуваш вече съществуващо величие. Християнинът не може да направи Христос велик, когато цялото величие вече е Негово, но може да направи Господ велик в очите на другите (вижте Лука 1:46).

В тялото ми. Обичайната форма би била „в мен“, но тъй като Павел е в смъртна опасност, Той вижда тялото си като инструмент, чрез който Христос ще бъде прославен.

Живот или чрез смърт. Ако той живееше, Христос щеше да бъде прославен чрез неговото свидетелство и дейност. Ако умреше, възвеличаването щеше да дойде чрез радостната му смърт за Учителя. В живота християните възвеличават Христос чрез своето обръщане във вярата, своето освещение, всеотдайния си труд в Неговото дело, радостното си издържане на изпитания и трайните резултати, които осигуряват техните служби. В смъртта истинското Божие дете възвеличава Сина, като се издига над страха, с който повечето хора се изправят пред смъртта, като се уповава на Господ да се грижи за неговото бъдеще и като продължава да свидетелства чрез влиянието, което неговият благочестив живот и безстрашна смърт оказват върху онези, които оцелеят.

21. За мен. Павел подчертава собствения си възглед, който се различава от този на повечето мъже, които еготилично се вкопчват в живота и се страхуват от смъртта.

Да живея. Гръцкият глагол е инфинитив в сегашно време и се отнася до непрекъснатия, ежедневен акт на живот.

Христос. Тоест, съществуването на Павел е било разбрано в Исус и ограничено от Него. Неговото Мисленето му беше изцяло погълнато от Спасителя му. Неговите планове, надежди, всяко негово стремение бяха съсредоточени в Христос. Всяка мисъл беше подчинена на Него (2 Кор. 10:5). Следователно, мислите му не бяха еготистични или земни; те бяха под контрола на неговия Господар (вижте върху Рим. 6:11; 14:7, 8; 2 Кор. 5:15; Гал. 2:20; Фил. 3:7–11; Кол. 3:3).

Да умреш. Гръцките времена, използвани в този стих, противопоставят непрекъснатия акт на живот на моменталното прекратяване на живота, което настъпва в момента на смъртта.

Печалба. Това твърдение не е съвместимо с простото човешко чувство. Смъртта винаги включва някаква загуба. За светеца тя включва загуба на много чисти удоволствия от живота, на щастливи семейни връзки, на средства и възможности за работа за Христос. Но твърдението на Павел не е на песимист, който казва: „Животът не си струва да се живее“. Не е на някой, който е изтощен, който е преживял самото усещане за удоволствие. Нито е на свят човек, изтощен от изтощителни трудове и нетърпелив да приключи с изпитания и преследвания. Павел не е бил кисел, мрачен или циничен. Той притежавал сърдечни човешки съчувствия и с дух се е впуснал в балансираните дейности на истинския християнски живот. Но настоящото му изявление се занимава с по-висша тема от собствените му перспективи. Той е загрижен за възвеличаването на Христос. Ако неговият Господ е сметнал за най-добро той да свидетелства чрез живот и служение, той би Го представлявал с право. Но смъртта на един праведен човек може да бъде и мощно потвърждение за ефикасността на евангелието на благодатта. Контрастът между неговата смърт и смъртта на този, който умира без надежда, би бил толкова забележим, че влиянието му би донесло полза за царството Христово. Сърцата са докоснати и смекчени от спокойната увереност и доверие на този, чието упование е изцяло в неговия Бог, дори в часа на смъртта.

Заслужава да се разгледа и друго тълкуване. Християнинът няма какво ценно да загуби чрез смъртта, но има много да спечели. Той губи изкушение, изпитание, труд, скръб. При възкресението той печели славно безсмъртие.

22. Ако живея. Тълкуването на този стих е озадачавало коментаторите. Три възможни тълкувания, в зависимост от различните нюанси на превода, заслужават внимание: (1) Втората част на стиха е обяснение на първата, докато третата служи

като заключение, сякаш Павел казва: „Но ако да живея в плът – ако това ми е плодотворно чрез упорит труд – тогава не мога да кажа кое състояние ще избира, живот или смърт.“ (2) Втората част е част от заключението: „Но ако да живея в плът е настоящата ми съдба, тогава трудът ми ще бъде плодотворен и затова какво ще избира, не мога да кажа.“ (3) „Ако“ е въпросително и поставя въпрос: „Но какво ще стане, ако продължаването ми на живот в плът се окаже плодотворно? тогава какво ще избира, не мога да кажа.“

Стихът трябва да се разглежда в контекста му и той се отнася до това как Христос е възвеличен. Павел е озадачен, защото не може да реши дали ще прослави Христос по-добре чрез живот или чрез смърт. Докато размишлява върху проблема, той вижда, че продължаването на живота има всички перспективи да бъде плодотворно и това го привлича силно. Но смъртта също има своите предимства. Но дали бъдещето му е отредило живот или смърт, не го е тревожило, стига да може да бъде от полза на филипяните.

В плът. Буквално „в плът“. Павел има предвид продължаващото си физическо съществуване.

Плод на моя труд. Тоест, плод, произтичащ от моя живот на трудности.

Какво ще избира? Не са ли християните често в това състояние, че ако бъдат оставени сами на себе си, не биха знаели кое да изберат – живота или смъртта? Но Бог, Който знае края от началото, ни води така, както ние бихме избрали да бъдем водени, ако можехме да виждаме така, както Той вижда.

Не знам. Тоест, не знам. Гръцката дума може да се преведе и като „не заявявам“, в смисъл на неспособност да кажа.

23. Защото. Вместо това, „но“. Павел сега обяснява дилемата, в която се намира.

В затруднено положение съм. Гръцко *sunechō* (вижте на 2 Кор. 5:14), буквално „Аз съм здраво държан“ или „Аз съм здраво държан“ „Обграден съм.“ Състоянието на Павел може да се сравни с това на пътник, който не може да се обърне нито надясно, нито наляво заради ограничаващите го стени.

Между другото. Дилемата на Пол произтича от двете възможности, които го утешават – продължавайки да живее или полагайки живота си.

Да имаш желание. Буквално „да имаш желание“, тоест, моето желание е.

Да си тръгна. Гръцко *analūō*, „да развържа“, „да развържа“, използвано за откачване на кораб, разпъване на лагер, следователно „да си тръгна“. Можем да си представим как Павел прерязва въжетата, които го свързват с този свят, или как напуска лагера на този живот, преди да си тръгне за идния живот. Той използва подобен език във 2 Тим. 4:6, където думата за „отпътуване“ е *analysis*, „развързване“, „разпадане“.

Да бъдеш с Христос. Павел не дава тук доктринално обяснение на това, което се случва при смъртта. Той обяснява своето „желание“, което е да напусне настоящото си проблемно съществуване и да бъде с Христос, без да се позовава на изтичането на време, което може да настъпи между тези две събития. С цялата сила на пламенната си природа той копнееше да живее с Този, на когото е служил толкова вярно. Надеждата му беше съсредоточена върху личното общуване с Исус през целия бъдещ живот. Ревностните християни от всички епохи са имали същия копнеж, без непременно да очакват да бъдат незабавно въведени в присъствието на Спасителя, когато очите им са се затворили в смъртта. Думите на Павел тук трябва да се разглеждат във връзка с другите му свързани твърдения, където той ясно говори за смъртта като за сън (вижте върху 1 Кор. 15:51; 1 Сол. 4:13–15; вижте също върху Марк 5:39; Йоан 11:11). Тъй като няма съзнание в смъртта и следователно няма осъзнаване за изтичането на времето, утрото на възкресението ще изглежда на починалия като настъпило в момента след смъртта му.

Кое е много по-добре. Буквално „защото е много, много по-добре“. В гръцкия език има умножение на сравнителни термини, напълно в съответствие с начина на изразяване на Павел (вж.

Рим. 8:37; 2 Кор. 7:13; Еф. 3:20). Ако смъртта го застигнеше, той очакваше да почива в гроба до второто пришествие на своя Господ, а след това да възкръсне, за да получи безсмъртие, за да може да бъде завинаги с Христос (1 Кор. 15:51–55; 1 Сол. 4:13–18).

24. В плът. Тоест, обвързан със земния, плътски живот.

По-нужен за теб. Антитезата на „много по-добър“ (ст. 23). Павел допуска нуждата на филипяните да надделее над собственото му желание. Църквата се нуждаеше от неговото лично ръководство и вдъхновението на неговия посветен живот. Тази нужда беше решаващият фактор в мисленето на апостола.

25. Да имаш тази увереност. Тоест, да бъдеш убеден в необходимостта от неговото продължаващо присъствие.

Знам. В светлината на контекста това не бива да се тълкува в някакъв пророчески смисъл, сякаш Павел предвижда удължаване на собствения си живот, а просто като израз на собственото му убеждение.

Ще остана. Убеден в нуждата им от него, Павел изразява увереността си, че Господ ще му позволи да живее и да продължи да върши определената му работа. Това очакване се изпълни. Когато се яви пред Нерон, той беше обявен за невинен и освободен (виж том VI, стр. 101; АА 486, 487). Той отново работеше сред църквите за кратък период, вероятно посещавайки Филипи, само за да бъде отново затворен и по-късно екзекутиран.

Напредък. Тоест, напредък. Тази дума може да се свърже с вярата, която се споменава по-късно, така че фразата гласи „напредък на вашата вяра“.

Радост от вярата. Прогресивната вяра носи радост в живота.

26. Радост. Гръцки *kauchēta*, „хвалба“, „обект на хвалба“. Думата означава, че от които човек се хвали, основанийето за хвалба, а не самият акт на хвалба.

В Исус Христос. Тази клауза определя причината за нарастването на тяхната радост – тя произтича от връзката им с Христос, а не просто от общуването им с Павел.

За мен. По-скоро „в мен“, тоест във връзка с Павел, който като водещ представител на църквата, беше основата или причината за тяхната радост.

Идване. Гръцки: *парусия* (виж върху Мат. 24:3). Апостолът уверено очаквал, че освобождаването му и последвалото посещение във филипяните ще донесат истинска радост на приятелите му.

27. Само. Тук започва подраздел от посланието. Павел очаква с нетърпение да се събере отново с филипяните, когато ще може да ги увещава устно. Междувременно той им дава писмени съвети.

Нека... разговорът бъде. Гръцко *politeuō*, „да бъдеш гражданин“ или „да се държиш като гражданин“, от *politēs*, „гражданин“ (вж. гл. 3:20). Същата дума (*politeuo*) се среща в Деяния 23:1. Свободен превод на цялата фраза би бил: „Дръжте се като граждани на евангелското царство на Христос.“ Такъв език беше много подходящ. Самият Павел беше римски гражданин. Той пишеше от Рим. Присъствието му там беше резултат от това, че беше упражнил правата си на гражданство, като се обърна към Цезар (Деяния 25:11, 12). Той пишеше до място, населено предимно с римски граждани, защото метрополията Филипи беше римска колония (вижте върху Деяния 16:12). Това беше място, където той се беше обявил за римлянин (Деяния 16:37). По този начин фигурата на речта беше естествена. Като граждани на небесната страна, филипяните трябваше да се държат достойно.

Практиката на християнина е да е в съответствие с неговата изповед. Под влияние на евангелието на Христос той трябва да бъде честен и верен, мирен и любящ, милостив и смирен. Неговият начин на живот трябва да бъде последователен, независимо дали човешкият му водач присъства или отсъства.

Дали. Апостолът не е догматичен в плановете си. Въпреки че е изразил желанията и намеренията си в стихове 22, 26, той все още оставя пътя отворен за присъствието или отсъствието си от Филипи, както Бог може да нареди.

Може би ще чуя. Където и да се намираше Павел, той се стремеше да получава новини за многото църкви, които беше основал. Любавта му към новопокръстените му не беше мимолетно чувство.

Стой здраво. Гръцки *stēkō*, „да стоя“, „да стоя твърдо“, „да бъда непоколебим“. Сравнете употребата на стеко в 1 Кор. 16:13; Гал. 5:1; Фил. 4:1; 1 Сол. 3:8; 2 Сол. 2:15. Метафората вероятно е била военна и може да се разглежда като естествено произтичаща от мисълта за гражданство, тъй като Филипи е била военна колония. Като армия, църквата трябва да представлява непоколебим фронт срещу атаките на всички врагове. Тя трябва да бъде подготвена за всякакъв вид атака, от която и да е страна. Трябва да се пази от измамни действия или фалшиви инструкции. Не трябва да има разделение или раздори в редиците на защитниците, или позицията им ще бъде отслабена (виж Еф. 6:13; АА 11).

В един дух. Тоест, с едно разположение (вж. Мат. 26:41; Лука 1:80; 2:40), следователно с единство на целта. Предполага се, че тази хармония, която трябва да се търси толкова усърдно, е дар на Светия Дух (вж. Еф. 4:3, 4), но тук не се говори директно за Светия Дух. Въпреки това, нищо не показва толкова ясно присъствието на Духа сред Божия народ, както единството на духа, единството на мисленето и действието.

Особено в тези последни дни трябва да има обединение за силата, която идва от единството.

Ум. Гръцки *psuchē* (виж върху Мат. 10:28), тук се отнася до човешкия интелект. Фразата „единодушно“ трябва да се свързва с „борим се“, а не с „стоим здраво“.

Борейки се заедно. Гръцко *sunathleō*, от *sun*, „с“ и *athleō*, „да се състезавам [в публични игри]“, откъдето идва и думата ни „атлет“. Тук Павел призовава вярващите да се борят или стремят заедно за напредъка на вярата, който се поражда от проповядването на евангелието. Такава обединена служба би насърчила още по-дълбоко единство в християнската общност. Предупрежденията на Павел подсказват, че филипийската църква е била в опасност от разделение, въпреки че все още не са настъпили сериозни разделения.

28. Ужасен. Гр. *pturō*, „стресявам“, „плаша“, „сплашвам“. Християнинът, знаейки, че неговите времена са в Божиите ръце и че всичко съдейства за добро на онези, които обичат Бога (вижте Рим. 8:28), не бива да се плаши.

Противници. Враговете на доброто са врагове на Бога. Добрият човек, с Бог на своя страна, не трябва да се страхува нито от броя им, нито от свирепостта им.

Което. Тоест, непоколебимата смелост на християнина.

Към тях. Тоест, към противниците.

Явен знак. Гръцки *endeixes*, „проявление“, „доказателство“.

Погибел. Гръцката дума *arōleia*, „унищожение“, тук е противопоставена на „спасение“ в следващото изречение. Въпреки че противниците им не го осъзнават или признават, фактът, че църквата не се страхува, е доказателство за бъдещото унищожение на враговете им. Това показва, че християните са подкрепяни от свръхестествена сила и предполага, че противниците в крайна сметка ще бъдат призвани на съд заради преследваческите си дейности. Наказанието за нечестивите и утехата за праведните са предобразени в отношението на християнина към неговите противници.

Спасение. Спокойната сила и увереност на истинския християнин пред лицето на най-жестокото противопоставяне или преследване е един от начините, по които Бог ни се разкрива. Това служи като залог за пълното спасение, което Той е осигурил.

Това на Бога. Тоест, „очевидният знак“ или доказателство за унищожението на противниците и спасението на верните идва от Бога.

29. Даден. Гръцки *charizomai*, „давам щедро“, „да давам привилегия“ (вж. върху Лука 7:21). Християнската религия е осветила страданието, което се понася заради правдата (вж. върху Мат. 5:10–12). Тук понасянето на страдания за Христос е представено като благодатен дар, който дар християнинът може да се гордее да получи (вж. върху Фил. 3:10; 2 Тим.). 2:11, 12; ДА 225). Страданието, което толкова често изглежда е участ на християнина, се използва от Бог, за да усъвършенства характера му и да подготви получателя му за бъдеща слава (вижте върху Рим. 8:17).

В името на Христос. Тази фраза трябва да бъде пряко свързана с „да страда“. Християнинът не страда за себе си, а като представител на своя Учител. Позорът, който преди беше хвърлен върху Исус, сега пада върху него; но също толкова сигурно е, че славата, която е Христова, един ден ще бъде споделена от него (Римляни 8:17).

Вярвам. Или „имам вяра“. За важноста на вярата за християнския опит вижте Рим. 4:3; вж. Йоан 3:16.

Страдайте. Верните християни, от апостолски времена нататък, са били щастливи да страдат заради Учителя (Деяния 5:41; 1 Петрово 3:14; 4:12–14). Тези, които се изправят пред изпитанията на последните дни, трябва да притежават същото истинско чувство за ценности. Колкото и тежки да са били изпитанията на Петър и неговите сътрудници, те са били нищожни в сравнение с тези от последните големи времена на скръб. Само онзи, който е напълно убеден, че е най-висшата почит и най-голямата благословия да му бъде позволено да страда заради Христос, ще устои във времена, когато неограничената ярост на Сатана се разгърне.

30. Имане. Това трябва да се свърже с „на вас е дадено... да страдате“ (ст. 29). Филипяните вече споделят дара на страданието.

Конфликт. Гръцки *agōn*, „състезание“, често използвано за атлетически или гладиаторски състезания (виж 1 Тим. 6:12; 2 Тим. 4:7; Евр. 12:1), тук за конфликти с врага. Филипяните понасяли гонения, подобни на тези, които сполетели Павел.

По време на първото си посещение във Филипи апостолът бил бит и затворен (виж Деяния 16:22, 23). Случката била толкова дълбоко запечатана в съзнанието му, че дори я споменал, когато писал до солунците (1 Сол. 2:2). Неговите филипянски приятели несъмнено също щяха да имат живи спомени за начините, по които Павел е страдал в техния град. И освен това, те знаели много за настоящите страдания на Павел в Рим, а Епафродит скоро щял да им разкаже повече. Апостолът им показва, че тяхната борба е била много подобна на тази, която той е понесъл, и е понесъл успешно. Това, което той е изтърпял, те, в Христовата сила, също можеха да издържат.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

1 MX 167

2–14AA 480

3–5AA 219

3–7MH 167

6 EW 26; SC 64

9–115C 104; 8C 43

10, 11 5T 264
11 ML 153
12 AA 463; GK 219
13, 14 AA 464
5, 16 МБ 34
18 МБ 34, 35
20, 21 DA 549
21 AA 128
27-29EW 26; 8T 43; 9T 274
29 DA 225; MH 478
29, 30 AA 219

ГЛАВА 2

1 Той ги увещава към единство и към всяко смирение на ума, чрез примера на Христос смирение и възвисяване: 12 за внимателно следване на пътя на спасението, за да бъдат като светлини на нечестивия свят, 16 и утешава го техния апостол, който сега е готов да бъде принесен в жертва на Бога. 19 Той се надява да им изпрати Тимотей, когото много препоръчва, 25 както и Епафродит, когото скоро изпраща при тях.

1. Ако има такъв. В мислите на Павел няма разделение на глави. Той продължава темата, започната в гл. 1, особено в ст. 27, където се обръща към чувството за християнско гражданство на своите обърнати във вярата. Сега той разширява тази тема и се концентрира върху развитието на християнското единство и смирение. Правейки това, апостолът разкрива собствената си душа, разкривайки страстната интензивност на загрижеността си за филипяните, висотата и дълбочината на разбирането си за Христовата природа и жертва, високите стандарти, които той цени за собствените си духовни деца, щедрото си мнение за верните си съработници и собственото си пълно потапяне в интересите на евангелието. Тази глава заслужава внимателно изучаване като цяло, като горният анализ служи като ръководство.

Въпреки че филипийската църква донесла такава радост в сърцето на апостола (вижте гл. 1:3, 4), изглежда, че единството им е било в опасност, че раздори са се промъкнали в редиците им и че Павел е бил достатъчно загрижен за опасността им, за да посвети голяма част от писмото си на увещаване да се стремят към пълно единство (вж. гл. 1:15-18, 27; 2:2-4, 14; 3:2; 4:2). Мярката за духовното им ниво може да се прецени от факта, че той не основава призива си на лична лоялност към себе си като техен духовен баща, а на любовта им към Христос като техен Изкупител.

Четирикратната употреба на думата „ако“ в този стих не предполага съмнение относно истинността на твърденията на Павел. Гръцката конструкция показва, че той приема предположенията си за верни.

Утеха. Гръцки *paraklêsis*, „увещание“, „насърчение“, „утеха“ (вижте в Деяния на апостолите 9:31; Рим. 12:8; 15:4). Преводът „насърчение“ изглежда най-подходящ за контекста.

В Христос. Основанието за призива на апостола беше опитът на филипяните в Христос, стимулт, който идва от изучаването и подражанието на Неговия примерен живот (вж. 1 Кор. 2:14). 12:12, 27; Еф. 4:15, 16).

Утеха. Гръцки *paramuthion*, синоним на *paraklesis* (виж по-горе под „утеха“).

На любов. Павел може би има предвид, ако любовта ви към Христос притежава някаква окуражаваща сила над умовете ви.

Общение. Гръцко *κοινωνία* (виж гл. 1:5), тук „партньорство“.

За Духа. Тази фраза е паралелна на „утеха в Христос“ и се обръща към обичайното подчинение на филипяните на контрола на Светия Дух.

Черва. Гръцко *σπλάγχνα* (виж на гл. 1:8).

Милости. Гръцки *οικτιρμοί*, „състрадания“. Използвайки множествено число, Павел може би нарича внимание към индивидуалните актове на състрадание, които доказват наличието на истинска обич.

2. Изпълнете радостта ми. Тоест, направете радостта ми пълна или завършена. Апостолът вече има радост (гл. 1:4) и остава само тя да бъде пълна и цялостна (вж. Йоан 3:29; 15:11; 17:13). Филипяните трябва да я направят такава, като позволят на призива му да надделее над тях и като поддържат и проявяват добродетелите, към които ги призовава.

Бъдете единомислени. Или „бъдете единомислени“ (вж. гл. 1:7). Видът съгласие, което той заповядва, е дефиниран в следващите две изречения.

Същата любов. Взаимната любов поражда взаимни процеси на мислене и води до обединени действия (вж. Йоан 13:35; Кол. 1:4; 1 Сол. 3:12; 2 Сол. 1:3).

В единодушие. Гръцки *συνψυχοί*, „хармоничен“, „мирен“, „обединен“, производно от слънце, „с“, „заедно с“ и *ψυχή*, „душа“.

С един ум. Буквално „мислещи за едно нещо“. Павел признава необходимостта от Божии деца, за да покажат, че тези, които са в хармония с Бога, могат да живеят в пълна хармония помежду си. Малко неща опровергават християнската изповед повече от неспособността да живеем и работим хармонично с други християни. Когато приемаме Христос, ние ставаме членове на Неговото тяло. За да постигне най-голямо количество добро, тялото трябва да функционира като едно цяло (вж. 1 Кор. 12:12–27). Божието дело ще просперира, ако Божият народ се обедини и работи в единство (вж. ТМ 489; 1Т 113, 114; 8Т 183, 239–243).

3. Раздор. Гръцки *εριθεία*, „егоизъм“, „егоистична амбиция“, „партийност“, „фракционизъм“.

Тщеславие. Гръцки *κενοδοξία* - „празна гордост“, „безпочвено самочувствие“, „мнение“, от *kenos* - „празно“ и *doxa* - „мнение“. Нищо трайно добро няма да бъде постигнато чрез работа, извършена в такъв дух, какъвто Павел описва тук. Не трябва да правим планове и да се стремим към никаква цел, подтикната от егоистична амбиция или желание да надминем другите. Нищо, дори и за цел, която е добра сама по себе си, не е угодно на Бога, ако е подтикната от тези мотиви.

Смирение. Гръцки *ταπεινophrosunē*, „смирение“, „скромност“, от *ταπεινος*, „смирен“, „смирен“ и *φρόνησ*, „да мислиш“, следователно, да имаш смирено мнение за себе си.

Думата „тапеинофросуне“ се използва в пренебрежителен смисъл от светските писатели, а Павел в Кол. 2:18, 23 я използва за погрешно насочено смирение. Но в Деяния 20:19; Еф. 4:2; Кол. 3:12 думата носи своето специално християнско значение на „смирение на ума“. Християнството е издигнало смирението на нова позиция, като една от най-привлекателните черти на характера. Този, който е истински смирен, не осъзнава своето смирение. Той просто правилно оценява себе си в отношението си към Бога и плана на спасението.

Уважение. Гръцки *ἡγεομαι*, „да обмислям“, „да смятам“, което предполага претегляне на фактите.

Други. По-скоро „други“.

По-добре. Буквално „да бъдеш по-горе“, „да превъзхождаш“. Сравни с Рим. 12:10. Смирението поправя околното му е насочено към превъзходствата на другия и го съди от тази гледна точка. Истински смиреният човек е чувствителен към собствените си недостатъци, но осъзнава, че няма същата ясна представа за недостатъците на другите. Естествено е онези, които имат някакво правилно чувство за недостатъците на собствените си души, да се надяват, че не е така с другите и да вярват, че те имат почисти сърца. Това ги кара да чувстват, че другите заслужават по-голямо уважение от самите тях. Истински благочестивият човек винаги ще бъде смирен човек и ще желае другите да бъдат предпочитани в длъжност и почит. Това няма да го направи сляп за недостатъците на другите, когато те се проявят, но лично той ще бъде скромен и ненатрапчив. Този християнски стандарт порицава прекомерната любов към длъжността и помага да се постигне удовлетворение, където и да е било предназначено от Божието провидение (вж. Фил. 4:11, 12).

4. Гледам. Гръцки *skoreō*, „да гледам внимателно“ (вижте върху Рим. 16:17).

Неговите собствени неща. Павел призовава християните да не бъдат егоисти, да не позволяват вниманието им да бъде изцяло погълнато от собствените им грижи за собствените им семейства. Той ги призовава да проявяват нежна грижа за щастието на цялата група и самозабравяща се загриженост за благополучието на другите. Никой няма право да се опитва да живее единствено за себе си или да пренебрегва нуждите на другите.

Също така. Включването на тази дума от Павел показва, че той очаква християните да обръщат нужното внимание на собствените си дела, а също и на нуждите на другите.

Неща на другите. Това не е препоръчително да се месим в чуждите работи по начина, по който се месим в чужди работи (виж 2 Сол. 3:11; 1 Тим. 5:13; 1 Петрово 4:15), но благополучието на другите не бива да се пренебрегва. Съветът на Павел е предназначен да премахне тесногърдия дух на егоизма и да породи доброжелателно отношение към щастието на нашите близки.

Християните носят особена отговорност за духовното благополучие на другите. Ако човек е духовно сляп и не иска да дойде при Учителя, не е по-голямо намесване да се опитваме да го отведем при Спасителя, отколкото да предупредим човек в тъмна нощ за опасна пропаст пред нас или да събудим някого от сън, за да му кажем, че къщата му гори. Ако той не знае за приближаващото завръщане на Спасителя, не е неправомерна намеса да му кажем за това скорошно събитие. Не е по-голямо да се месиш в чужди неща да му разказваш за славно небе, което може да е негово, отколкото да му разказваш за златна мина във фермата му. Това е в собствен интерес на човека и е задача на приятел да го учи или да му напомня за тези неща. Светът е зависим от църквата за информация за идния живот и всеки, който обича Христос, ще обича близките си достатъчно, за да се стреми да ги просвети, да ги води при Спасителя и да им помогне в подготовката за Неговото скорошно завръщане.

5. Нека бъде този ум. Буквално „нека това се мисли“, но означава „имайте този ум“. В стихове 1–4 апостолът е представил необходимостта от единство и безкористно смирение; сега той посочва пълното осигуряване на тази нужда.

Във вас. Или „помежду ви“.

Христос Исус. За значението на това заглавие вижте Матей 1:1. По-обичайният ред от имената е „Исус Христос“, но Павел често използва реда, както тук, особено в това послание (гл. 3:3, 8, 12, 14; 4:7, 19, 21). По този начин той вероятно подчертава божествения елемент (Христос) пред човешкия елемент (Исус) в богочовешката природа на Спасителя.

За Павел целият духовен живот е съсредоточен в Христос и когато желае да внуши уроци за единство и смирение, той не може да намери по-добър метод от това да представи в общи линии историята на пътя на своя Учител като върховен пример за добродетелите, които желае филипianите да притежават. В следващото възвишено повествование (гл. 2:6–8) той не е

съзнателно се занимавайки с теологията в нейния академичен смисъл; той използва своето вдъхновено и дълбоко разбиране за изкупителното дело на Христос, за да илюстрира собственото си учение и да стимулира своите новопокръстени да подражават на Спасителя. Христос напусна състояние на неизразима слава, прие върху Себе Си най-смирена форма на човечност и извърши най-скромните служения, за да могат хората да бъдат спасени. Християните трябва да градят живота си според този велик пример.

6. Битие. Гръцка дума *huparchō*, която често носи простото значение на „да бъдеш“ (Лука 9:48; 16:14; Рим. 4:19; 1 Кор. 7:26; и др.). Първоначално *huparchō* е означавало „да започна“, „да дам начало“, но по-късно е придобило специалното значение на „да съществува“, без непременно да предполага начало (вж. Деяния 16:20; 17:28; Гал. 2:14). Вижте том V, стр. 896, 897, 917.

Форма. Гръцко *morphē*, тук обозначава всички съществени характеристики и атрибути на Бог. В този смисъл *morphē* представлява начина, по който вечните качества и характеристики на Бог са се проявили. Каквато и форма да е приело това проявление, то е било притежавано от Христос, който по този начин е съществувал като едно с Бог. Това поставя Христос на равенство с Отца и Го поставя далеч над всяка друга власт. Павел подчертава това, за да изобрази по-ярко дълбочината на доброволното смирение на Христос.

Мисъл. Гръцки *hēgeomai* (виж на стих 3). Апостолът е говорил за състоянието на Христос— равенство с Бога – сега той се обръща към мислите на Христос, за да даде представа за Неговия ум и по този начин да даде възможност на филипianите да се стремят да подражават на този ум. Разсъжденията на Павел са тясно свързани. В едно изречение той показва, че умът на Христос, макар и да е осъзнавал равенството Си с Бога, е решил да се откаже от славата, свързана с това възвишено състояние, за да изпълни Своята състрадателна цел да спаси изгубеното човечество.

Грабеж. Гръцки *harpagmos*, „отвлечане“, „обир“, „нещо, което е отнето“, „нещо, което ще бъде „грабен“, „награда“. Харпагмос идва от *harpazō*, „да грабнеш“, „да претендираш за себе си нетърпеливо“, „да откънеш“. Контекстът е в полза на тълкуването „нещо, което да бъде сграбчено“.

Да бъдеш равен. Тоест, да продължиш да съществува на равенство с Бога. Фразата определено установява позицията на Христос по отношение на Бога. Синът е поставен редом до Отца, на равна основа, по никакъв начин не е по-нисш (виж Том V, стр. 896–898, 917; виж върху Кол. 2:9). Но Павел заявява тази позиция само за да покаже готовността на Христос да се откаже от нея в интерес на спасението на човека.

7. Онеправда се от репутация. Буквално „опустошил Себе Си“. Това опустошение било доброволно (виж върху Йоан 10:17, 18). Не е било възможно Христос да запази всички белези на божественост и въпреки това да осъществи въплъщението си. Последиците от това опустошение са описани подробно в останалата част от Филипianи 2:7 и в стих 8. Вижте том V, стр. 918.

Взе върху себе си. Буквално „вземайки“ или „вземайки“. Гръцката конструкция показва че следващите фрази са определение на „опустошил Себе Си“.

Форма на слуга. Павел противопоставя „образа на Бога“ на „образа на слуга“ и подчертава огромната разлика между двете състояния. Същата дума (*morphē*) е използвана тук за „образ“, както и във „образ на Бога“ (ст. 6). Думата за „слуга“ (*doulos*) е тази, която обикновено се използва за „роб“ (вижте Рим. 1:1); така апостолът казва, че Христос се е очернил и е приел основните качества на роб. Както отличителната черта на роба е да отдава безпрекословно послушание, така и Синът, като човек,

пое задължението да отдава послушание на Отца (вж. Евр. 5:8). Той не се хващаше за божествения суверенитет, а за служенето, което стана водеща страст в живота Му (Мат. 20:28). Целият Му живот беше подчинен на волята на Отца, както трябва да бъде и нашият живот. По този начин животът на Христос стана просто изпълнение на Божията воля (МВ 14, 15; ДА 208). Как всичко това можеше да бъде постигнато е отвъд човешкото разбиране; то е част от великата „тайната на благочестието“ (виж 1 Тим. 3:16). Но можем ясно да видим колко малка е всяка жертва от наша страна в сравнение с жертвата на Този, когото изповядваме, че следваме. Ще се осланяме ли ние, които сме толкова по-нисши от Христос, толкова много на крехката си репутация, че да ни е трудно или невъзможно да подчиним волята си на Божията воля? Когато споделяме истинския дух на Христос, когато Той обитава в нас и ние живеем живота на Божия Син, целта на увещанието на Павел в първите стихове на тази глава ще бъде изпълнена в нас. Тогава ще бъдем като Христос.

И беше направен. По-скоро „стана“, за разлика от „битието“ или съществуващото, в Божия образ (ст. 6).

Подобие. Тоест, прилика. „Във всичко трябваше да бъде уподобен на Него“ братя“ (Евр. 2:17). Той беше завършен човек, но същевременно беше и божествен. Когато хората погледнаха въплътения Син, те видяха Един, подобен на себе си (вижте том V, стр. 901, 902, 917, 918).

Вярата ни в божествеността на Христос не бива по никакъв начин да отслабва вярата ни в Неговата цялостна човечност. Ако Христос не беше абсолютен човек, ако Неговата божественост дори в най-малка степен квалифицираше Неговата човечност, тогава Той на практика престава да бъде пример и всъщност заместител.

Мъже. Използва се множественото число, може би за да се подчертае, че Исус е трябвало да представлява целия човешки род, а не само отделен човек.

8. Да бъдеш намерен. Тоест, хората Го откриха по човешки начин.

Мода. Гръцка *schēma*, което набляга на външния начин или форма. Според външния вид Христос е бил човек и е бил смятан за такъв от онези, с които е живял на земята (вж. Ис. 53:2, 3; Мат. 13:55).

Като човек. Още една внимателно подбрана фраза, която показва, че Исус от Назарет е бил повече от това, което изглеждал. Той приличал на човек, имал човешки външен вид, но бил повече от това: бил едновременно Бог и човек.

Смирен. Гръцко *tapeinōō*, „да унижавам“, „да смирявам“, свързано с *tapeinophrosunē* (виж на стих 3). Това не е същото като „опустошил Себе Си“ (ст. 7), но е част от това изпразване и показва един от начините, по които се е проявило самоотричането. Крайната форма на това доброволно унижение е разкрита в останалата част от стиха.

И стана. По-скоро „като стана“, показвайки, че върховният акт на само-Унижението се състоеше в доброволното подчинение на Христос на смъртта.

Послушни. Тоест, на Бога. Вижте Рим. 5:18, 19; Евр. 5:8.

До смърт. Послушанието на Исус достигна дотам, че да даде живота Си. За Бога наистина беше унижение да стане човек; и след това, бидейки човек, да умре срамна смърт на кръста. Както Исаак доброволно се подчини на баща си, когато му беше казано, че е жертвата, която ще бъде поставена на олтара, така и Христос, който можеше да се отвърне от кръста, доброволно се подчини да умре за грешните хора.

Послушанието на Христос беше от същото естество, каквото трябва да бъде и нашето. То беше „в плът“ (Рим. 8:3) че Христос прояви това послушание. Той беше човек, подвластен на същите желания да запази живота Си, както и ние. Той беше изкушаван от Сатана, но победи дявола чрез

силата на Светия Дух, както можем да правим и ние. Той не е упражнил никаква сила в Себе Си, която ние да не можем да използваме. Вижте върху Евр. 4:15; вижте DA 119, 729, 734.

Смърт на кръста. Акцентът е не само върху факта, че Христос е умрял, но и върху вида смърт. Това е смърт, която е включвала както силен срам, така и силно страдание. Разпятието е било предназначено за роби, неримляни и най-долните престъпници. Това е била смърт, върху която Мойсеевият закон е произнесъл проклятие (Втор. 21:23; Гал. 3:13), и дори езичниците са го смятали за най-гнусното и жестоко от всички наказания. Посланието за разпнатия Христос е било препъни камък за юдеите и глупост за гърците (1 Кор. 1:23).

Мисълта на Павел може би е била привлечена от контраста на собственото му положение с това на Исус. Апостолът е бил в затвора, но не е можел законно да понесе унижението да умре на кръст, защото римски гражданин не е трябвало да бъде измъчван (вж. Цицерон срещу Вер , i. 5. 13); нито пък филипняните са могли, като граждани на римска колония. Кръстът, най-ниската точка в самоунижението на Христос, по този начин би произвел дълбоко въздействие върху читателите на Павел и би ги впечатлил със силата на примера, който техният Спасител им е оставил. Павел добре е знаел, че ако онези, на които е писал, могат да разберат изумителната жертва, направена за тях, в живота им няма да има място за егоизъм (вж. AA 332, 333).

9. Затова. Или „поради която причина“, „вследствие на“. Не че Христос е получил награда заради Своето унижение, а че в божественото домостроителство възвисяването естествено следва унижението (Мат. 23:12; Лука 14:11; 18:14). Опитът на Христос показва истинността на Неговите думи.

Бог също. За да подтикне читателите си към смирение, Павел се е съсредоточил върху ролята на Христос в изкупление. Сега апостолът въвежда Отца в картината.

Високо възвишен. Гръцки *hyperipso* „да възвися до най-висш ранг и сила“, „да издигна до върховно величие“, от *hyper*, „над“, „отгоре“ или „отвъд“, и *ipso*, „да издигна нависоко“, „да възвися“. Поради самоотричането на Христос (ст. 7), Бог е успял да Го въздигне до дори по-славно положение, отколкото е имал преди възплъщението Си. Синът е бил всемален преди, но Неговото доброволно смирение е добавило към славата, която е имал с Отца преди сътворението на света (Йоан 17:5). Като Богочовек Той е живял съвършен земен живот, победил е противника и е спечелил спасение за човечеството. Такива триумфи със сигурност са добавили безценна тежест на вечна слава към Божия Син! Павел използва минало време на глагола, за да покаже, че това възвисяване вече се е случило. В пълния смисъл това се е случило при възнесението, когато Спасителят се е завърнал в небесните двореци и е получил обожанието, което Му се е полагало (вж. DA 834). Вижте том. V, стр. 919.

Дадено. Гръцки *charizomai* (виж на гл. 1:29). Отецът, като Върховен Владетел, има право да отдадат почит на Сина, който толкова вярно изпълни техните обединени планове.

Име. Текстовите доказателства подкрепят (вж. стр. 10) четенето „името“. Мненията относно идентичността на това „име“ са разделени. Някои твърдят, че то се отнася до „достоинство“ или „слава“, а не до конкретна титла, подкрепяйки мнението си от старозаветните препратки към хваление на името на Бог (Пс. 29:2; 34:3; 54:6; и др.). Други смятат, че Павел използва „името“ в еврейския му смисъл, като се отнася до неизразимото име, което благоговейните евреи не биха произнесли, Яхве (вж. том I, стр. 170–173), известно в LXX и NT като *Kurios*, „Господ“, и въведено от Павел във Фил. 2:11. Други приемат името за „Исус“ въз основа на стих 10, вярвайки, че това обичано човешко име (вж. върху Мат. 1:1) е придобило почит и значение, немислими преди възнесението. Друго тълкуване вижда в „името“

„име“ е препратка към човешко-божествена комбинация, предадена от „Исус Христос“ и използвана от апостола във Фил. 2:11 (виж върху Мат. 1:1). Догматична сигурност относно идентичността на името е невъзможна.

Над всяко име. Вижте върху Деяния 4:12; Ефесяни 1:21; Евреи 1:3, 4. На Христос не може да се даде по-висша титла, никаква по-висша позиция. Той е признат за Господ на всичко (вж. Откр. 17:14; 19:16).

10. В името. Или „в името“ (вж. Деяния 3:16).

На Исус. Вероятно се отнася до името, въведено в стих 9.

Всяко коляно. Павел тук използва мисли от Исая 45:23 и ги прилага към крайното всеобщо обожание на Спасителя (вж. Римляни 14:11). Тези думи все още не са се изпълнили, но са уверение, че ще дойде времето, когато всяко създание ще признае Христовото върховенство (вж. Откр. 5:11–14). Това може да стане само когато великата борба приключи, когато всички, включително Сатана и неговите последователи, ще се поклонят в нозете на Исус и ще признаят, че Божиите пътища са били справедливи и праведни (ВБ 6:66–667). 670).

За нещата на небето. Или „за небесните личности“ (виж по-долу).

Неща на земята. Или „земни хора“. Тази фраза и предходните „неща на небето“ могат да се отнасят или до всички създадени неща, или до всички разумни същества в споменатите сфери. В полза на първата гледна точка е посочено как Павел разглежда творението в Рим. 8:19–22. Също така се посочват старозаветни пасаж, в които цялата природа е представена като хвалеща Бога (Пс. 65:13; 148). В полза на втората гледна точка е употребата от Павел на думите „коляно“ и „език“ (Фил. 2:10, (11), които, освен ако не се приемат преносно, се отнасят до одушевени същества. Сравнете с Откр. 5:13.

Под земята. Поредицата „на небето“, „на земята“ и „под земята“ е базирана на еврейски идиом, обозначаващ цялото творение (вижте Изх. 20:4). „Под земята“ може да се отнася до фигуративното царство на мъртвите (вижте Ис. 14:9, 10, 15, 16).

11. Изповядвам. Гръцки *exomologeō*, „изповядвам открито“ (Откр. 3:5), „изповядвам от сърце“ (Мат. 3:6) или „благодаря“ (Мат. 11:25). Първото значение изглежда най-приложимо тук, но останалите също са включени в окончателното изповядване на Христовия суверенитет.

Исус Христос е Господ. Апостолът отново използва двойното име, което обхваща човешкото и божествената природа на Изкупителя и заявява, че Този, Който напусна небето, за да приеме образа на слуга, най-накрая ще бъде обявен за Господ. За други новозаветни изявления относно Исус Христос като Господ вижте Деяния 2:36; Римляни 10:9; 1 Коринтяни 8:6; 12:3. Ясното разбиране на Христовото господство може да донесе по-голяма увереност в живота на християнина.

За слава Божия. Граматически погледнато, това изречение е свързано с „всеки език да изповяда“ (ст. 11), тоест, всеобщото изповядване, че Исус Христос е Господ, носи слава на Бога. Но можем да видим в думите препратка към всепоглъщащата страст на целия живот на Спасителя. Той живя за слава Божия, за да може цялото творение да отдаде на Отца почитта, дължима на Неговото име (вижте върху Йоан 12:28; 13:31; 17:1; 1 Кор. 15:24, 28). Неговите последователи трябва да живеят за същата цел. Този стих ни довежда до кулминацията на краткото представяне на принципите на Павел относно смирението и възвисяването. Първо (ст. 1–4) той увещава, че сред филипяните не трябва да има самовъзвисяване или разприии. След това (ст. 5–8) той посочва Христос като образец на смирение. Накрая (ст. 9–11) той показва, че Смиреният е бил възвисен до по-голяма слава, отколкото е отделил за възплъщението. Апостолът възнамерява читателите му да научат, че Бог може да възвиси само онези, които са

смирено Му служихме тук долу. Тъй като слугата не е по-горен от Господаря си (Йоан 13:16), нашата служба трябва да се извършва в дух, подобен на Христовия.

12. Следователно. Или „така че“, „така че тогава“. Стихове 12–16 са тясно свързани със стиха 5–11. Апостолът извлича и други уроци, освен този за смирението, от примера на Христос.

Възлюбени мои. Използването на това нежно обръщение не е преструвка от страна на Павел. Неговата истинска любов към новоповярвалите му сияе във всичките му послания (вж. Рим. 12:19; 1 Кор. 4:14; и др.).

Послушани. Това е точката на връзка със стихове 5–11. Едно от проявленията на Христовото смирение е Неговото послушание (ст. 8). Филипianите са били послушни и в миналото, но Павел желае те да поемат още повече от духа на своя Учител и вярва, че Христовият пример ще ги насърчи към по-вярно послушание.

Не както в мое присъствие. Според гръцкия превод, това изречение не се отнася за „послуша“, а за „работи“. Апостолът иска вярващите да бъдат духовно усърдни не само когато личното му присъствие ги вдъхновява, но и когато той отсъства, и тогава с още по-голямо усърдие.

Работя. Гръцка дума *katergazomai* (виж върху Рим. 5:3), използвана тук в смисъл на „да извърша докрай“. Това не подкрепя идеята за спасение чрез дела. Ние сме спасени по благодат, чрез вяра (виж върху Рим. 3:20–22, 24, 28; Еф. 2:8). Но тази благодат ни води към добри дела (виж върху Рим. 6:11–16). По този начин, такива дела са резултат от благодатта, която е извършила нашето спасение (Рим. 6:18; вж. 2 Кор. 6:1). Мнозина са привлечени от християнския път, но не желаят да изпълнят условията, чрез които наградата на християнина може да бъде тяхна. Ако можеха да получат спасение без усилия от своя страна, те биха били повече от щастливи да получат всичко, което Господ може да им даде. Но Писанията учат, че всеки човек трябва да сътрудничи с волята и силата на Бог. Човек трябва да „се стреми да влезе“ (Лука 13:24), да „съблече стария човек“ (Кол. 3:9), да „отхвърли всяка тежест“, да „тича с търпение“ (Евр. 12:1), да „противопоставя на дявола“ (Яков 4:7) и да „претърпи докрай“ (Мат. 24:13). Спасението не е от дела, а трябва да бъде постигнато. То произтича единствено от посредничеството на Христос, но се осъществява чрез лично сътрудничество. Макар че не можем да бъдем твърде дълбоко осъзнати за пълната си зависимост от заслугите, делото и силата на Христос, ние също трябва да осъзнаваме личното си задължение да живеем ежедневно, по Божията благодат, живот, съответстващ на принципите на Небето (виж АА 482). Вижте върху Рим. 3:31.

Твоето собствено спасение. Павел не е присъствал, за да помогне лично на филипianските вярващи; Те трябваше да се грижат за собствените си духовни нужди. Спасението е индивидуален въпрос. Никой човешки приятел, никой пастор, дори апостол, не може да го изработи за друг. „Ако Ной, Даниил и Йов бяха в нея [земята], ... те нямаше да избавят нито син, нито дъщеря; само собствените си души ще избавят чрез правдата си“ (Езекиил 14:20).

Страх и трепет. Сравнете 1 Кор. 2:3; 2 Кор. 7:15; Еф. 6:5. Павел не се застъпва за робски ужас, а за здравословно недоверие към себе си. Християнинът трябва да се страхува да не би волята му да не бъде постоянно предадена на Христос или да не би плътските черти на характера да контролират живота му. Той трябва да се страхува да се довери на собствената си сила, да отдръпне ръката си от ръката на Христос или да се опита да върви сам по християнския път (Кол. 1:6). Такъв страх води до бдителност срещу изкушението (1 Петр. 1:17; 5:8), до смирение на ума (Рим. 11:20), до внимание да не паднем (1 Кор. 10:12).

13. Защото. Апостолът сега се предпазва от погрешно разбиране, като обяснява, че Бог е от първостепенно значение за спасението на човека.

Бог, който. Цялата фраза буквално гласи „Бог е, който работи“ или „енергизира“, като акцентът е ясно поставен върху „Бог“.

Работи. Гръцки *energeō*, „да изразя сила“, обикновено означаващо, че действието е ефективно.

Това не е същата дума като използваната за „работи“ (*katergazomai*) в стих 12 (вж.

(Коментар там). Английската дума „energize“ (зареждам) произлиза от *energeō*. Думата често се прилага към действието на Бог в живота на християнина (1 Кор. 12:6, 11; Гал. 2:8; Еф. 1:11, 20). Тук апостолът подчертава факта, че силата за спасение идва от Бога и че тази сила действа в нас, за да постигне своята благосклонна цел.

И да искаме, и да действаме. Употребата на думата „и двете“ показва, че Бог осигурява стимула за първоначалната ни решимост да приемем спасението и нашата сила да направим това решение ефективно. Това не означава, че ние сме напълно пасивни същества, подчинени единствено на Божието разположение, а че Бог осигурява стимула, който събужда желанието ни да бъдем спасени, че Той ни дава възможност да вземем решението да постигнем спасение и че ни снабдява с енергията да направим решението ефективно, така че спасението да се осъществи в живота ни. Изкуплението по този начин се представя като съвместно дело между Бог и човека, като Бог осигурява всички необходими сили за употреба от човека.

Благоволение. Гръцки *eudokia* (виж върху Рим. 10:1). Бог желае спасението на човека, Той е направил всичко, което божествената сила може да направи, за да го направи възможно, Неговото „благоволение“ е хората да бъдат спасени. Никой не желае нашето изкупление по-пламенно от Отца.

14. Всичко. Павел сега прилага учението си към практическите аспекти на живота. С оглед на Божието желание за тяхното спасение, филипяните могат да си позволят да подхождат към осъществяването на своето спасение с весел, уверен дух, знаейки, че Бог ще осигури необходимата сила.

Мърморене. Гръцки *gongusmoi*, имитативна дума, внушаваща мърморенето, което издава мърморещият (виж върху Деяния 6:1). Използва се в LXX за оплакванията на Израел в пустинята. Апостолът изглежда е имал предвид израилтяните, защото във Фил. 2:15 той цитира Моисей (виж върху Втор. 32:5). Глаголът *gonguzō*, „мърморя“, се използва често в Новия завет (Мат. 20:11; Лука 5:30; Йоан 6:41, 43, 61).

Спорове. Гръцки *dialogismoi* (виж върху Рим. 1:21). Мърморенето води до спор.

Филипяните са призвани да не се оплакват от начина, по който Бог ги води, нито да поставят под въпрос Неговите методи, тъй като Той възнамерява да ги изкупи. Послушанието трябва да бъде весело и доброволно, иначе е безполезно. Търпеливият, безропотен дух на християнина, подложен на преследване или в отговор на заповед на висшестоящ, показва неговата готовност да се подчини на по-висшето наказание, което идва от Господа.

15. За да бъдете. Или „за да станете“, тоест, в процес на работа собственото си спасение без роптане и спорове, те ще станат безупречни.

Безупречен. Тоест, свободен от порицание, със сигурност от Бога, а евентуално и от хората.

Безвреден. Гръцки *akeiai* (виж върху Рим. 16:19). Думата описва вътрешното състояние на сърцето на християнина, допълвайки „непорочен“, което се отнася до преценката на другите за християнина.

Синове. Гръцко име *tekna*, „деца“, за разлика от *huiōi*, обичайната дума за „синове“ (вижте върху Рим. 8:14). Тук има алюзия към Втор. 32:5, където Моисей нарича израилтяните „поколение развратно и развратно“.

Без укор. Гръцки *amemtoi*, „непорочен“. Павел желае неговите новоповярвали да притежават безупречна репутация, знаейки, че репутацията на Бога в света зависи отчасти от тази на Неговите деца.

Криви и перверзни. Вижте върху Матей 17:17; Деяния 2:40.

Нация. Гръцки *genea*, „поколение“, в смисъл на сбора от мъжете, живеещи по едно и също време (вж. Мат. 23:36).

Светлини. Гръцки *phōstēres*, „светила“, използвано в LXX за небесните тела (Бит.

1:14, 16). Въпреки че християнският растеж на филипяните не е бил завършен, животът им е трябвало да осветли тъмния свят, в който са живели (вижте върху Матей 5:14). Думите на Павел са подходящи за последното поколение, което ще живее във време, когато тъмнината ще бъде по-голяма от всякога (Колошан 4:14). С особен блясък Божиите деца тогава трябва да „станат, да блеснат“ (вижте върху Исая 60:1, 2).

16. Изтъквам. Възможни са две тълкувания на този глагол. Първото приема „изтъквам“ като продължение на предишния стих и вижда образа на църквата, която протяга словото на живота, както някой държи факла, за да освети тъмнината. Като демонстрират какво е постигнало словото в собствения им живот и го говорят ясно и просто, те го показват на другите като път на живот и светлина.

Животът е светлина. Христос е животът (виж Йоан 1:4; 6:48; 14:6) и светлината (виж Йоан 8:12; 9:5; 12:46) и е източникът и на двете. Неговите последователи също са светлина, но тя е производна светлина (виж Матей 5:14). Същността на евангелието е светлина (Ефесяни 5:8). Както мисълта се изразява в слово, така и светлината на истината се изразява в живота.

Християнинът може да предложи словото на живота на нехристиянина, но не може да го накара да го приеме. Всеки трябва доброволно да го приеме за себе си. Човек не може да участва в словото за друг, както не може да яде храна и да има поддържани сили на друг.

Чрез помощта на Светия Дух словото може да бъде разбрано и прието в живота.

Без значение кой представя словото на живота, именно силата Божия, служена чрез словото, е тази, която води до трансформацията.

Но гръцката дума, преведена като „държаш напред“, може да носи и смисъла на „държане здраво“, което значение изглежда за предпочитане тук. Църквата ще блести само когато се държи здраво за животворното слово.

Слово на живот. Тази фраза не се среща другаде в писанията на Павел, но вижте в Йоан 6:68; Деяния 5:20; вж. 1 Йоан 1:1. Словото на живота е евангелското послание. Да познаваме Отца и Сина е вечен живот (Йоан 17:3). Ние първо ги опознаваме чрез говоренето на словото (Римляни 10:13–17; Йоан 6:63) и по този начин имаме достъп до живота, който идва само от тях. Духовният живот се създава и се поддържа от силата на словото. Хората трябва да живеят „чрез всяко слово, което излиза от Божиите уста“.

(Матей 4:4; ДА 390, 391).

За да се радвам. Гръцки *eis kauchēta emoi*, буквално „заради причина за моя похвала“.

За каухема вижте гл. 1:26. Павел искал да има основания за радост в последователния живот на своите филипянски приятели (вж. 1 Сол. 2:19, 20).

Ден на Христос. Фразата е специфична за това послание. Обичайният израз е „ден на Господ“ (вижте на гл. 1:6). Павел непрекъснато осъзнаваше, че великата цел на живота ще бъде постигната в деня на завръщането на Христос на този свят. Той знаеше, че всяка радост или хвала, които биха могли да се изявят сега, биха могли, поради човешка слабост, да не се осъществят

истинска радост в онзи ден. Ако можеше да се хвали с резултатите от труда си в деня на Христос, той знаеше, че славата му ще бъде вечна. Павел разпозна този ден като ден, в който делото на всеки човек ще бъде изпитано (виж 1 Кор. 3:12, 13; 4:3-5; 2 Кор. 1:14).

Бягат напразно. Изразът напомня за състезанията по стадиона и илюстрира усилените усилия, които Павел влага в евангелизаторската си дейност (вж. 1 Кор. 9:24; Евр. 12:1). „Напразно“ означава „безцелно“, „без резултат“ (вж. 2 Кор. 6:1; Гал. 2:2; 1 Сол. 3:5). Чувството за отговорност на апостола към неговите обърнати във вярата беше силно. Неговият голям копнеж беше те да останат верни (АА 206, 207). Той не се задоволяваше с това, че е работил, а искаше да види вечни плодове за жертвения си труд.

Трудил се. Гръцко κορίαῖο, „да се трудая с изтощителни усилия“, от съществителното κορος, „изтощителен труд“. Павел точно описва неговия упорит евангелизаторски труд (вж. 1 Кор. 15:10; Кол. 1:29; 1 Сол. 2:19).

17. Принесен. Гр. spendō, „да се направи възлияние“, „да се излее възлияние“ (вж. върху Числа 15:4-9; 2 Тим. 4:6; вж. Числа 28:7). Павел вижда филипняните като принасящи вярата си на Бога, а собствения си живот като възлияние или възлияние, излято върху жертвата. Той беше готов да даде кръвта си, за да придружи верния филипнянски свидетел, ако това допринесе за разпространението на евангелието. Апостолът на езичниците притежаваше любов, от която няма по-голяма (Йоан 15:13), но не вярваше, че има някаква особена добродетел в даването на живота му, освен ако това не би насърчило филипняните към по-нататъшна саможертва или би могло да накара някои да изследват вярата, към която той се придържаше толкова упорито.

Жертва. Гръцки thusia, самата „жертва“, а не актът на жертвоприношение. В този случай се има предвид християнската вяра на филипняните, която те, като християнски свещеници (виж 1 Петрово 2:9), представят на Господа.

Служба. От гр. leitourgia, в Новия завет „публична религиозна служба“ (вижте върху Лука 1:23).

Радвам се и се радвам. Павел би се присъединил към тях в радостта им, дори ако трудът му за другите би го накарал да загуби живота си. Сравни с Рим. 8:18.

18. По същата причина. Тоест, по същия начин или подобно, филипняните трябва радвайте се и се радвайте с Павел. Вместо да скърбят от перспективата той да даде живота си, апостолът иска приятелите му да споделят радостта му от това, че им е позволено да дадат живота си в полза на тях и на евангелието. Посланието поставя голям акцент върху радостта, не само като привилегия, но и като дълг, произтичащ от християнската вяра и демонстриращ нейната реалност.

19. Но. Започва нова линия на мислене (ст. 19-24). Павел обявява намерението си за изпращайки Тимотей при филипняните като свой представител и като техен пример.

Вярвам. По-скоро „надявам се“.

В Господ Исус. Умът на християнина е контролиран от Господа: неговата любов, надежда, работа, изцяло съсредоточена в Господа (вж. Рим. 9:1; Фил. 1:8; 2:24, 29; 3:1).

Тимотей. Вижте върху Деяния 16:1-3; Филипяни 2:20. Павел е призовавал филипнянските вярващи, „Изработете собственото си спасение“ (ст. 12), вместо да разчитате твърде много на човешки учители. От друга страна, той възнамерява да им окаже всякаква помощ, с която може – надява се да изпрати Тимотей.

От добра утеха. Или „от добро сърце“, „от добра смелост“. Павел вече е изразил известна загриженост относно състоянието на филипняните (гл. 1:27-30), но няма реални съмнения относно тяхното положение. Изглежда уверен в добрия доклад, който Тимотей ще донесе

при завръщането му. Сравнете неговата любяща загриженост за коринтските и солунските християни (2 Кор. 2:13; 7:6, 7; 1 Сол. 3:1–9).

Когато узная. Или „когато открия“. Апостолът не може да се чувства напълно удовлетворен, докато не получи личния доклад на Тимотей. Докато Тимотей си тръгне и се завърне, той ще бъде донякъде загрижен за филипянската църква.

Твоето състояние. Буквално „нещата, които те засягат“.

20. Сродни на себе си. Буквално „с еднаква душа“ (вж. Втор. 13:6). Павел има предвид или че няма никой като себе си, или че няма никой равен на Тимотей. Тимотей е бил втори Павел. Тъй като Павел не е могъл лично да проучи състоянието на църквата, най-добрият заместител би бил доклад за условията във Филипи, даден от Тимотей.

Тимотей беше син на Павел във вярата (1 Тим. 1:2). Тимотей разпознаваше духовните си взаимоотношения и се държал съответно (1 Кор. 16:10; Фил. 2:22). От духовния си баща помладият мъж наследил интересите и чувствата си. Така никой не би могъл да бъде по-квалифициран за задачата от младия мъж, който естествено би проявил истински интерес към благополучието на онези, които са били духовни деца на Павел и следователно братя и сестри на Тимотей във вярата. Има недостиг на хора, съмишленици с апостола – хора със сериозна, спонтанна, самоотвержена ревност – но именно от такива хора се нуждае Господ Исус. Тимотей е бил съмишленик с Павел, защото всеки е имал ума на Христос. Само притежанието на ума на Исус ще даде възможност на хората успешно да ръководят Божиата църква в последните дни. Църквата е върховният обект на Божиата любов и грижа и онези, които са съмишленици с Господа, независимо дали са миряни или водачи, ще имат същото отношение и ще поемат същата ревностна грижа за всички нейни членове и дейности. Те не могат да постъпят иначе.

Естествено. По-скоро „искрено“, „от все сърце“.

Грижа за. Гръцки *merimnaō*, „безпокоя се“ (виж върху Матей 6:25). Павел няма предвид небрежна грижа.

21. Всички. Буквално „всички“, тоест групата християни около Павел.

Търсят своето. Предвид високите му похвали за филипяните (гл. 1:3–5), за Тимотей (гл. 2:19–22) и Епафродит (ст. 25–30), е изненадващо да се прочете подобно обвинение от перото на Павел. Тези, които бяха с него, той нарича братя (гл. 4:21), но изглежда, че те не са споделяли неговия саможертвен дух. Предполага се, че те са се отказали от опасното пътуване до Филипи и че Павел е трябвало да посети Тимотей, когато трудно би могъл да си позволи да загуби. Епафродит (гл. 2:25–30) и Лука вероятно са отсъствали, защото никой от тях изглежда не е бил нищо друго освен вярно безкористен.

На Исус Христос. Под „нещата, които са на Исус Христос“ Павел има предвид въпроси, които се отнасят до Христовото царство, Неговата слава и нашето спасение. Павел прави контраст между онези, които са били отдадени на интересите на църквата, и онези, които са се грижели предимно за собствените си интереси. Павел и Тимотей са били отдадени на обща кауза – спасението на Божиите заблудени деца; но Павел със съжаление отбелязва факта, че всички негови събратя не са били на това мнение.

22. Знаете. Изглежда е имало чести контакти между филипийската църква и младия евангелист Тимотей. Той е бил с Павел при основаването на църквата (вижте Деяния 16:1, 13; 17:14). Изглежда възможно да е посетил Филипи поне два пъти по време на Третото мисионерско пътуване (вижте Деяния 19:22; 20:3–6). Сега Павел го е избрал за друго посещение.

Доказателство. Тоест, филипяните знаеха как характерът на Тимотей е бил изпитан и одобрен и бяха наясно с неговата привързаност към Павел и неговата вяност в евангелската служба.

Като син с бащата. По-скоро „като син с баща“. Изглежда, че Павел е бил за да говори за верното служение на Тимотей към него лично. Но с характерното си смирение той говори за Тимотей и за себе си като за сътрудници в евангелската служба. Ако можем да съдим за характера на Тимотей от насоките, дадени му от Павел в 1 и 2 Тимотей (вж. върху 1 Тимотей 4:12), изглежда, че Тимотей е бил по-скоро нежен и добросъдечен, отколкото командващ. Павел може би е усетил нуждата от тази категорична похвала към приятеля си (вж. върху 1 Коринтяни 16:10).

23. Следователно, Павел се връща към предишната си мисъл, а именно да изпрати Тимотей като свой пратеник до филипяните (ст. 19).

Веднага. Гръцки *exautēs*, „веднага“, „веднага“.

Как ще се развият нещата. Тъй като Павел планираше да отложи заминаването на Тимотей, докато не види как щяха да се развият нещата, изглежда вероятно да е предстояла някаква криза, що се отнася до неговото затваряне. Тъй като следващият стих изразява надеждата му скоро да посети Филипи, може да е имало някаква мисъл за освобождаване, като в този случай Тимотей щеше да занесе благата вест на македонските вярващи.

24. Доверие. Гръцки *peithō*, „да бъдеш уверен“, „да имаш увереност“, „да се доверяваш“, различно дума от онази, преведена като „доверие“ в стих 19. Там Павел се надяваше, тук той има увереност, въпреки че и двете състояния на ума са съсредоточени „в Господа“ (вижте стих 19). Очевидно апостолът е смятал за напълно възможно Господ скоро да отмени освобождаването му от затвора.

25. И все пак. Стихове 25–30 се занимават с Епафродит, друг приятел на Павел и добре познат на филипянското събрание. Епафродит бил донесъл дар от църквата на Павел и му служил добре по време на престоя му при апостола. Завръщането му се забавило поради болест.

Предполагаемо. По-скоро „считано“, „броено“, предвид евентуално забавяне на изпращането на Тимотей. От употребата на минало време на пръв поглед би изглеждало, че Павел вече е изпратил Епафродит за Филипи и че това писмо е последвало неговото заминаване. Но глаголите „предполагал“ (ст. 25) и „изпратил“ (ст. 28) несъмнено представляват гръцкия епистоларен аорист, който се използва, когато писателят се поставя на мястото на читателите и определя времето на изказванията си от тяхна гледна точка. Когато писмото достигне местоназначението си, действието, представено от глаголите, би било минало. Следователно Павел използва минало време, въпреки че събитието всъщност е бъдеще за него по време на писане. От това може да се заключи, че Епафродит все още не е тръгнал за Филипи и че той е бил носител на това послание до вярващите (виж АА 479).

Епафродит. Често срещано гръцко и латинско име, което означава „прекрасен“, „очарователен“, „очарователен“, от името на гръцката богиня Афродита. Името се появява само в това послание в Новия завет. Някои отъждествяват споменатия тук мъж с Епафрас от Кол. 1:7; 4:12; Филимон 23. Но въпреки че Епафрас е само съкратена форма на по-дългото име, изглежда малко вероятно то да се отнася до едно и също лице. Епафродит произхожда от Филипи в Македония, докато Епафрас е бил служител в Коласа в Мала Азия и вероятно е бил родом от този регион.

Брат ми. Прилагателното „мой“ принадлежи и към трите съществителни имена – „брат“, „другар“ и „съратник“. Първото го определя като съдружник във вярата на Павел, второто – като

неговият партньор в службата или труда, третият като съучастник в неговите конфликти и опасности – кулминация, преминаваща от обща към по-определена връзка. От блестящото описание на Павел става ясно, че Епафродит се е присъединил към мисионерска работа, каквато е правил и апостолът. Тъй като е бил свободен, той е бил активен по начини, които не са били възможни за Павел. По този начин той може би се е изложил на опасност и затова е заслужил описанието „войник“ (вж. 1 Тим. 1:18; 2 Тим. 2:3, 4).

Твоят. Това прилагателно е в контраст с предишното „моят“ и подчертава двойствената връзка на Епафродит – с Павел и с филипяните.

Пратеник. Гръцки: апостол (виж върху Рим. 1:1). Тук думата просто означава „пратеник“ или „делегат“. Епафродит първоначално е бил изпратен от Филипи със специална задача – да носи дарове на Павел (виж върху Фил. 4:18).

Този, който е служил. Гръцки leitourgos (виж върху Рим. 13:6).

26. Защото. Този стих дава причината за решението на Павел да изпрати Епафродит при Филипи — верният брат копнееше да се върне у дома, за да разсее тревогата за здравето си.

Той копнееше. По-скоро „копнееше“. Павел умело препоръчва своя пратеник до филипяните, като подчертава обичта на Епафродит към всички тях.

Пълен с тежест. Гръцко adēmonēō. Предложени са два производни на думата: (1) a, „далеч от“ и dēmos, „хора“ или „дом“, следователно „далеч от дома“, където свободният превод на глагола би бил „да тъгувам по дома“; (2) от adēton, „силно обезпокоен“, следователно „да бъде утеснен“.

Във втория смисъл adēmonēō се използва в Матей 26:37 и Марк 14:33, за да опише състоянието на ума на Спасителя в Гетсимания и се превежда като „да бъде много утеснен“. В случая с Епафродит тревогата не е била за самия него, а за скръбта на приятелите му във Филипи. Той е знаел, че са чули за болестта му и вероятно са вярвали, че вече е починал.

27. Защото наистина. Последната фраза от стих 26 е подценила случая и Павел сега казва читателите си колко сериозна е била болестта на приятеля му.

Близо до смърт. Няма индикация за причината или естеството на болестта.

Бог прояви милост. Няма намек за мигновено, чудотворно изцеление, въпреки че Павел е извършвал много изцеления през последните години (вижте Деяния 19:11, 12; 28:8, 9).

Дарът на божественото изцеление не е бил упражняван във всеки случай, дори върху онези, върху които лечителят най-естествено би желал да го използва. Дарът, който е дошъл от Бога, е бил под контрола и ръководството на Бога (вж. 1 Кор. 12:9).

Скръб върху скръб. Може би Павел мисли за затвора си като за една скръб. Ако Епафродит, който беше дошъл да му служи в оковите му, умреше, „скръбта“ на Павел щеше да се увеличи безкрайно.

28. Аз изпратих. Вижте стих 25.

Толкова по-внимателно. По-скоро „с по-голяма бързина“.

Отново. Гръцката конструкция предпочита свързването на наречието с „радвам се“, по-късно в изречението, а не с „виждам“.

Можете да се радвате. Обичайната радост на филипяните беше помрачена от новината за опасната болест на техния представител, но сега те можеха да си възвърнат щастието. Радостта им щеше да намали мъката на Павел, защото докато все още оставаше пленник, щеше да бъде освободен от тревогата за Епафродит и филипянската църква.

По-малко скръбни. В радостта на филипянските вярващи, че отново виждат Епафродит, Самият Павел щеше да намери утеха и радост.

29. Приемете го, прочее. Павел изпращаше Епафродит, за да могат вярващите отново се радвайте (ст. 28), затова той ги увещава да осигурят изпълнението на неговата цел.

В Господа. Сравнете с Фил. 2:19; вж. Рим. 16:2. Павел призовава филипяните да гледат на Епафродит като на дар от Бога, като на слуга Господен, а сега като на възстановен за тях чрез Божията милост.

Репутация. По-скоро „чест“. Тази висока похвала на Епафродит налага важно задължение относно правилното отношение към онези, които притежават благородни характери. Християнски дълг е да уважаваме добродетелните и благочестивите и особено да почитаме онези, които са били верни в делото Господне. Някои виждат в стих 29 намек за предишна дисхармония между филипяните и Епафродит. Ако случаят е бил такъв, Павел сега желае всички недоразумения да бъдат премахнати.

30. Дело на Христос. Приемането и почитта, изисквани за Епафродит, се основават на неговото дело, защото то е причинило тежкото му заболяване. Това дело се е състояло от личното му служение на нуждите на Павел, а не от директно евангелизиране. В Божиите очи духът, в който се извършва службата, означава повече от вида служба (6Т 439).

Не се отнася. Или „без да се интересувам“. Текстовите доказателства подкрепят (вж. стр. 10) четейки „рисувайки“. Изразът дава представа за опасностите, на които Епафродит се е изложил, като е помогнал на апостола.

Да допълнят своята липса. Фразата не предполага критика към филипяните, а по-скоро похвала. Павел признава, че разстоянието е попречило на вярващите да оказат цялата помощ, която тяхната доброта би подсказала, и той приема служението на Епафродит като свое. Може да има предположение, че болестта на Епафродит е била следствие от пренапрежение, а не от преследване. Вероятно той е страдал от болестта в резултат на дългото си и опасно пътуване.

Служба. Гръцки leitourgia (виж на ст. 17). Отново се подразбира, че дарът на филипяните, чрез Епафродит, е имал религиозно значение, тъй като това, което са дали на Павел, е било прието, сякаш е било предложено на Христос (вж. Мат. 25:35–40).

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

1–5COL 248; 3Т 360; 4Т 20; 6Т 399 1–139Т
274 1–30ТМ
221 2 1Т 324 3
CSW 155; EW
119; FE 121; LS 303; 2Т 162, 301, 419; 3Т 445, 528; 4Т 126, 522, 608;
5С 108, 291, 418, 488; 9С 188
3, 4 5Т 174
3–9ТМ 221
4 ПП 133; 8Т 137
4, 5 2Т 622
4–8МН 501; 4Т 457
5 CSW 113; МУР 141; ТМ 189, 225, 377; 3Т 538; 5Т 17, 343; 7Т 240
5–7FE 444; 2Т 426
5–8МН 501
5–116Т 59
6, 7 DA 22; EV 132; MB 14; 4Т 121

6-8AA 481; MH 424; 2T 200; 8T 287

6-11CT 263

7 CT 277; DA 387; FE 142; GW 190; PK 701; 2T 151; 3T 54, 229, 566; WM 24

7, 8 DA 436

8 AA 333; CM 76; CS 302; DA 25; Ed 132; FE 417; ML 244; MM 189; MYP 16; 2T 467;

5T 17; 9T 54

12 CD 35; CT 399, 419; Ев. 287, 596; FE 525; MH 492; ML 176; MYP 72; PP 208; SC 80;

TM 454; 2T 167, 317, 397, 506; 4T 610; 5T 512, 569, 607; 8T 84, 124; 9T 155

12, 13 AA 482; AH 207; ChS 247; COL 161; CW 81; Ev 290; FE 134, 217, 297; GC 469;

MB 142; MH 452; MM 51; MYP 147; PK 486; TM 386; 5T 635; 8T 64, 312; 9T 152

12-15SL 87; 1T 339

12-16AA 481; TM 221

13 AA 158; DA 672; GW 285; MH 176; ML 7, 318; SC 47, 62, 75; Te 113; TM 240; 5T

514, 635; 6T 371, 399; WM 316

13-15EW 26

14, 15 5T 174

14-179T 273

15 хиджра 279; PK 189; 1T 159; 2T 122, 657, 673; 4T 124; 5T 366; 6T 166; 9T 22, 81

15, 16 AA 207; 6T 310

16 AA 206; 1C 99; 7C 252

21 CS 54; 2T 623; 5T 205

25-30AA 479

2

ГЛАВА 3

1 Той ги предупреждава да се пазят от лъжеучителите на обрязването, 4 показвайки, че той сам има по-голяма причина от тях да се уповава на правдата на закона: 7 въпреки това той смята това за измет и загуба, за да придобие Христос и Неговата правда, 12 признавайки в това собственото си несъвършенство. 15 Той ги увещава да мислят така, 17 и да му подражават, 18 и да се отклоняват от пътищата на плътските християни.

1. Накрая. Гръцки *to loiron*, буквално „това, което остава“. Изразът може да означава или „накрая“, или „освен това“ (вижте 2 Кор. 13:11; Еф. 6:10; 1 Сол. 4:1; 2 Сол. 3:1, където се среща същият или подобен израз). Някои предполагат, че Павел е бил на път да завърши писмото си, когато умът му е бил насочен в друг канал и той е представил мислите, започвайки с Фил. 3:2. Други смятат, че апостолът затваря една тема и отваря друга и че истинският край на посланието идва естествено в гл. 4:20-23.

Радвайте се в Господа. Радостта в Господа е основният тон на цялото послание (вж. стр. 138, 139). Филипяните са призовани да се радват с онази радост, която е с източник в Господа и която се има само в общение с Него (вж. гл. 4:4).

Същите неща. Някои коментатори виждат в тези думи препратка към предишни писма, написани от Павел до Филипи. Други предпочитат да ограничат препратката до теми, които вече са повдигнати в това послание, като например зараждащите се раздори, загатнати в гл. 1:27-30, и към които той сега се позовава по-конкретно (гл. 3:2, 18, 19).

²Никол, Ф. Д. (1978). Коментар на Библията на адвентистите от седмия ден: Светата Библия с екзегетични и обяснителни коментари. Серия с коментарни справки (Фил. 1:1). Вашингтон, окръг Колумбия: Асоциация на издателствата „Ревю енд Хералд“.

Тежък. Гръцко *oknēros*, „досаден“, „муден“, „ленив“, използвано тук в смисъл, че не предизвиква нежелание. Нищо, което е било за доброто на приятелите му, не е било бремене за Павел. Може да изглежда, че множеството грижи и изпитания в Рим ще привлекат вниманието му, но личните му проблеми не можеха да отклонят ума му от нуждите на другите.

Безопасно. Предупрежденията на Павел бяха предназначени за тяхната безопасност. Те бяха изложени на опасности, които направиха предупрежденията необходими.

2. Пазете се от кучета. Буквално „пазете се от кучетата“. Определителният член сочи към определена група хора. Повторението на „пазете се“ е за акцент. Изглежда, че Павел говори за едни и същи хора във всеки случай. Неговото тройно описание обхваща различни аспекти от дейността на едни и същи противници. На Изток кучетата са били предимно без стопани и са се скитали по улиците и полетата. Те са били смятани за нечисти в левитския закон (вж. Лев. 11:2–7) и да се нарече някое куче е било силен израз на презрение (1 Царе 17:43; 4 Царе 8:13). За евреина езичниците са били като кучета (вж. Мат. 7:6; 15:26) и езичниците не са се забавяли да върнат епитета. Терминът сбито описва онези, които са безсрамни, нагли, злобни, ръмжащи, недоволни и свадливи. Павел вероятно говори за добре позната група от изповядващи християни, юдаистите (вж. том VI, стр. 30–33; вж. Фил. 1:16), чиито обезпокоителни тактики ги карат да бъдат наречени „кучета“. Въпреки че не описва подробно размирниците, много от техните характеристики могат да бъдат заключени от гл. 3:3–11, където той изобразява противоположните положителни качества.

Зли работници. Тоест, юдаистите, „измамните работници“ от 2 Кор. 11:13.

Сбитост. Гръцки *katatomē*, „осакатяване“. Унизителен термин за юдаистите, които се стремели да изискват от езичниците да бъдат обрязани и да станат евреи, за да бъдат християни. Това обрязване на евреите би било или вредно, тъй като би ги обвързало с цялата остаряла система на юдаизма (Гал. 5:3), или безсмислено, следователно осакатяване. Предупреждението е адресирано до езичниците, тъй като евреите не биха се нуждаели от такъв съвет.

3. Ние. Емфатично на гръцки. Апостолът противопоставя себе си и филипяните на юдаистите.

Обрязване. Тоест, обрязаните. Изречението може да се обобщи по следния начин: „Ние сме обрязаните, които са християни.“ Павел казва ли: „Ние [не други евреи] сме обрязаните християни“? Не; той се обръща към езичниците (вижте на стих...).

2). Тогава той сигурно има предвид: „Пазете се от онези, които ви обрязват. Защото ние сме обрязани – ние, християните, които се покланяме на Бога в Духа и не се уповаваме на плътта.“ Това е в съответствие с другите твърдения на Павел, че истинското обрязване е духовно, не на плътта, а на сърцето, чрез отхвърляне на греха, и е достъпно за езичниците в Христос (Римляни 2:25–29; Кол. 2:11, 13). Езичниците, спасени по благодат, макар и наречени необрязани, вече не са „чужденци от обществото на Израел“, а граждани (Еф. 2:8–13, 19). За връзката на езическите християни с Израел на заветите, обещанията и пророчествата вижте том IV, стр. 35, 36.

Поклонение. Гръцка дума *latreuō*, „да служа“, използвана особено за служба, отдадена на Бога (виж Мат. 4:10; виж върху Рим. 1:25).

Бог. Могат да се цитират важни текстови доказателства (вж. стр. 10) за следното тълкуване на изречението „които се покланят чрез Божия Дух“.

В духа. Вижте в Йоан 4:23, 24. Тези от истинското обрязване принасят духовно поклонение на Бога и не се задоволяват с човешките обреди и традиции. Ние, християните, казва Павел, имаме не само истинското обрязване, но и единственото истинско поклонение.

Радвай се. Гръцки *kauchaomai*, „хваля се“, „прославям се“ (вижте Рим. 5:2).

Нямам доверие. Тоест, не съм се доверявал.

В плът. Юдаистите, срещу които Павел предупреждава, са имали голяма увереност в своя произход и в нещата, които са правили в опит да получат спасение. За тълкуването на Павел на израза „в плът“ вижте Фил. 3:4–6; вижте върху 2 Кор. 11:18; Гал. 6:13, 14. Според него плътта е била в конфликт с всичко духовно.

4. Може би и аз имам. По-скоро „аз също имам“, тоест, в допълнение към вярата си в Христос, той притежаваше предимства, желани от юдаистите. Сега той видя, че плътските му предимства нямат никаква стойност по отношение на спасението. Когато Бог избра Своя специален свидетел, против да се доверява на наследени привилегии за спасение, Той избра някой, който не само притежаваше всичко, с което един израилтянин би могъл да се похвали, но и някой, който беше изключително осъзнат и горд със своето наследство. Именно в тази обстановка свидетелството на Павел придобива истинската си сила. Той призна, че никакво предимство на раждане или образование не може да донесе мир или да осигури Божието благоволение.

5. Обрязан на осмия ден. Павел не беше прозелит, обрязан като възрастен, но беше евреин по рождение и премина през заветния обред на предписаната възраст (виж Бит. 17:11, 12; Лев. 12:3; Лука 2:21).

От израилтянския род. Буквално „от израилтянския род“, потомък на Яков.

Вениаминово племе. Павел произхожда от племето, което е дало първия цар на Израел (1 Царе 9:1, 2), което единствено е било вярно на Юда при разделянето на царството (3 Царе 12:21) и което е заемало почетния пост във войската (Съдии 5:14; Осия 5:8). Името на Павел, Саул, вероятно е от цар Саул, вениаминец.

Еврейски на евреите. Тоест, еврейски, произлизащ от Евреи. Може би той има предвид да се внуши, че в предците му не е имало чужда смесица, може би че е бил евреин, говорещ еврейски. За термина „еврей“ вижте Деяния 6:1, а за произхода на Павел вижте том VI, стр. 208–210.

Като докосващ. Този израз и думите „относно“ и „докосващ“ (ст. 6) са варианти на превода на една и съща гръцка дума *kata*, „като отнасящ се“, „по отношение на“.

Законът. В гръцкия език няма член, но Павел несъмнено има предвид Моисеевия закон (виж върху Рим. 2:12). Стриктното спазване на целия кодекс е било отличителен белег на верния фарисей (том V, стр. 51, 52).

Фарисей. Павел нямаше контрол върху факта, че е роден от племето на Вениамин, че родителите му са били евреи и че е получил еврейско образование. Но сега той изброява личните си решения. Той избира да бъде фарисей (виж върху Деяния 22:3; 23:6). Със сигурност никой от юдаистите не би могъл да бъде по-пламенен в своя легализъм, отколкото е бил апостолът, преди Христос да го срещне по пътя за Дамаск (виж върху 2 Кор. 11:22; Гал. 1:14).

6. Ревност. Гръцки *zēlos* (виж върху Йоан 2:17; Рим. 10:2). Павел не само е бил фарисей, но и енергичен, ентузиазизиран фарисей. Той енергично е прилагал принципите на своята секта, мислейки, че върши служба на Бога, като преследва онези, които е смятал за еретици (виж върху Деяния 8:1, 3; 9:1; 22:4; 26:10, 11).

Праведност. Вижте върху Мат. 5:6, 20; Лука 1:6; вж. върху Фил. 3:9.

В закона. Тази фраза определя „праведността“, за която Павел говори (вижте Рим. 10:3, 4). Във Филип. 3:9 апостолът нарича „праведността, която е от закона“, нечия „собствена праведност“ и я противопоставя на „праведността, която е от Бога чрез вяра“.

Вижте върху Галатяни 2:21; 3:21.

Безупречен. Тоест, в очите на неговите единовеци, в резултат на стриктното спазване на закона. Павел не пренебрегнал нито едно задължение, което според него законът е предписвал. Той водил строго праведен живот и никой не е имал повод да го обвини в нарушител на закона. Изглежда, че преди обръщането си във вярата Павел е бил млад мъж с образцово поведение, свободен от порочните удоволствия, в които младите мъже често изпадат. Вярно е, че той споменава себе си като „първи“ от грешниците (1 Тим. 1:15) и като недостоеен „да се нарече апостол“ (1 Кор. 15:9), но никога не дава и най-малък намек, че ранният му живот е бил опетнен от тежки грехове. Тогава той срещнал Христос и осъзнал безполезността на собствените си усилия да спечели спасение.

7. Но. Павел иска да подчертае контраста между предишното му положение и позицията, която прие, когато стана християнин.

Кои неща бяха печалба. Тоест, такива неща (естествените и придобитите предимства, изброени в стихове 5, 6), които бяха печалба. Павел никога не е омаловажавал стойността на миналото си, а по-скоро се е хвалил с него и го е смятал за печалба или изгода, от чисто човешка гледна точка. Гръцката дума за „печалба“ (kerdē) е в множествено число и може да се преведе като „печалби“.

Преброен. Гръцки hēgeomaі (виж на гл. 2:3), тук използвано в смисъла на „броя“. Има паралел между отречението на Христос (гл. 2:7) и това на Павел.

Загуба. Гръцки zētia, „щета“, „загуба“, това, което се отчита от „дебитната страна на счетоводната книга“ (Робъртсън). Думата за „загуба“ е в единствено число, докато думата за „печалба“ е в множествено число. Различните печалби се броят като една загуба заради Христос.

Заради Христос. По-скоро „заради Христос“. Доколкото Христос и Неговата религия бяха Загриженият Павел смятал всичките си естествени „придобитвания“ за безполезни. В известна степен всички християни са призовани да правят подобни откази. Щастливи са онези, които могат да го направят толкова весело и от все сърце, колкото Павел!

8. Да, без съмнение. Буквално „Не, наистина, следователно“. Павел едва ли може да намери думи, достатъчно категорични, за да изрази силата на своите убеждения. Стих 8 е разширение на стих 7.

Брой. От същата гръцка дума, използвана в стих 7, но в сегашно време, за да се покаже, че Павел продължава да смята предишните си „печалби“ за „загуба“.

Всичко. В стих 7 Павел казва, че е сметнал споменатите по-рано неща за загуба. В този стих той отива по-нататък и заявява, че всичко се счита за загуба. Той е готов да се отрече не само от нещата, които е посочил, но и от всичко, което може да си представи. Ако цялото богатство и почит, които може да си представи, бяха негови, той с радост би ги отхвърлил, за да може да познае Христос.

Защото. По-скоро „заради“, „поради“, „поради“, тоест, всичко останало изглеждаше незначителен поради превъзходната стойност на личното познаване на Христос.

Превъзходство. Буквално „превъзходство“. Павел осъзнал, че личното познание за Христос превъзхожда по стойност всички други постижения (виж върху Йоан 17:3).

Господи мой. В израза „Христос Иисусе, Господ мой“ има топлина на обич. Това показва нещо от тясното лично общение между апостола и Спасителя.

Други титли, дадени на Исус в това послание, се срещат със следната честота: Христос (18

пъти); Исус Христос (9); Христос Исус (8); Господ Исус Христос (3); Господ Исус (1); Исус (1); Спасител (1); освен редица препратки към „Господ“.

Претърпял загубата. Гръцко *zētiōb*, „да навредя“, „да глобя“, тук се използва в смисъл на „да се лиша“, „да се откажа“. Гръцкото време сочи към миналото, което би било към времето на обръщането на Павел във вярата, когато, следвайки Христос, той губи всичките си наследени предимства.

Брой. Тоест, продължавам да броя, въпреки че загубата е настъпила в миналото.

Тор. Гръцки *skubala*, „отпадък“. Думата се използва както за отпадъчните продукти от телата на хора и животни, така и за храната, изхвърлена от масата. Последният смисъл е особено подходящ тук. Юдаистите са се смятали за купонисти, седнали на трапезата на Отца. Те са си представяли езическите християни като кучета, лакомо грабващи отпадъчната храна, паднала от масата. Но тук Павел е обърнал образа. Истинските християни се наслаждават на пиршеството, а юдаистите са кучетата (ст. 2), поглъщащи привилегиите на еврейското рождение и възпитание, от които Павел доброволно се е отказал.

Печеля. Гръцко *kerdainō*, „спечелвам“, свързано със съществителното *kerdos*, „печалба“, което се среща в множествено число в стих 7. Павел пламенно копнее да притежава Христос за себе си, за да може Христос от своя страна да притежава напълно него. Силата на желанието му се отразява в трикратното повторение на думата „загуба“ в стихове 7, 8. Неговото спечелване на Христос представлява най-голямата „печалба“.

9. Бъди намерен. Или „бъди разкрит, че е“. Някои виждат във фразата препратка към последния ден, но контекстът (ст. 10) е в полза на настоящия живот.

В него. Тоест, в единство с Христос (вижте върху Йоан 15:4–9; 2 Кор. 5:17; Гал. 2:20).

Моята собствена праведност. Вижте стих 6. Строго погледнато, няма лична праведност (вижте Рим. 3:12; 10:3), но Павел използва фразата, за да опише морала си.

Което е от закона. Тоест, което произтича от закона, което се основава на изпълнението на закона. Павел излага безполезността на такава „праведност“. Никое спазване на закона не може да очисти сърцето на човек от омърсяването на греха или да даде сила да устои на греха. Истинското спазване на закона може да е резултат само от преобразяването на ума чрез божествена благодат (вижте Рим. 3:31).

Чрез вярата в Христос. Вижте Рим. 3:22. За зависимостта на праведността от вярата в Исус Христос вижте Рим. 3:21–26.

От Бога. Буквално „от Бога“, „от Бога“. Това обяснява източника на праведност, за която е показано, че идва от Бога. Сравнете с Рим. 1:17.

Чрез вяра. Буквално „върху вярата“, тоест, опирайки се на вярата. Човек може да получи праведността, която идва от Бога, само като упражнява вяра в Исус, чрез когото Бог е показал Своята праведност.

10. Познай. По-скоро „опознай“. Това изречение е тясно свързано със стих 8, където Най-висшата придобивка е показана като лично познание за Христос Исус. За да притежава това знание, Павел изоставя всичко. Той знае, че единственият начин да получи това интимно познание за Божия Син е чрез единение с Него (ст. 9).

Силата на неговото възкресение. Павел не просто искаше да се запознае със силата, която е извършила възкресението на Христос; той копнееше тази сила да действа и в него. За да се изпълни това желание, Павел трябва да живее живот като този на Христос. Следователно той на практика изразява желанието си да има същата сила за побеждаване на греха в живота си, каквато Христос е имал в Своя. Решителната проява на тази сила ще бъде в собственото възкресение на Павел.

от мъртвите. Вижте върху Рим. 4:25; 6:4–11. Същата сила, която е възкресила Исус от мъртвите, е необходима, за да възкреси грешник, мъртъв в греховете си, и да го пресъздаде по божествен образ.

Общение. Гръцко *κοινωνία* (виж върху Деяния 2:42; Рим. 15:26; Фил. 1:5), тук използвано в чувство за „партньорство“.

Страдания. Този, който е съединен с Христос (ст. 9) и лично преживява действието на силата на Неговото възкресение, неизбежно ще участва в Христовите страдания (вж. върху Мат. 10:17–24; 20:22, 23; 2 Кор. 1:5; Кол. 1:24; 1 Петр. 4:13). Това споделяне не е само в теоретичен или етичен смисъл, въпреки че несъмнено е необходимо; то е реално (вж. 2 Тим. 3:12). Този, който живее Христовия живот, ще се сблъска с някои от порицанията, с които се е сблъскал Христос (Йоан 15:18–21; 17:14). Павел е бил напълно наясно с това (вж. върху Деяния 9:16) и не се е отдръпнал от перспективата. По-скоро той я е приветствал като нещо, което го е довело до още по-интимен съюз с неговия Спасител. Частичен разказ за страданията на апостола (2 Кор. 11:23–27) разкрива впечатляващата степен, до която той е споделял болките и скърбите на своя Учител.

Да бъдеш направен съобразен. Или „да бъдеш съобразен“. Апостолът желал да бъде като своите Господар във всичко, дори до това да бъде като Него в смъртта Си. Това съобразяване се изпълни по два начина: (1) Чрез ежедневието на Павел. Той споделяше Христовата кротост и покорство, Неговата безкористна любов и преданост и Неговата мъка заради човешкия грях. Съобразявайки се с Христовия дух, Павел наистина можеше да каже: „Аз умирам всеки ден“ (1 Кор. 15:31); „Разпнат съм с Христа“ (Гал. 2:20). Самоотричането на Павел и неговият саможертвен живот послужиха като мощно свидетелство за ефективността на смъртта на Спасителя (вижте 2 Кор. 2:20). 4:10). (2) Чрез готовността на Павел да умре, ако смъртта е необходима, и в крайна сметка чрез смъртта му. Мъченичеството не беше далечна възможност за Павел. В продължение на много години той се беше изправял пред смъртта и сега не се страхуваше от нея (вижте Деяния 20:22–24).

11. Ако по някакъв начин. Тези думи съдържат елемент на съмнение до степен, до която Павел винаги е признавал възможността за отстъпничество от вярата на християнина (1 Кор. 10:12; Гал. 3:3; 5:4). Сега той, със смирение, признава, че е изложен на същата опасност (вж. 1 Кор. 9:27).

Постигам. Гръцки *katantaō*, „стигам до“, „стигам до“ (Деяния 16:1; 27:12), но метафорично „постигам“ (Еф. 4:13).

Възкресение на мъртвите. Павел очаква участие във възкресението на праведните (виж 1 Сол. 4:13–18; 1 Кор. 15:51–57; виж върху Откр. 20:5, 6), но не омаловажава усилията, необходими както от страна на Господа, така и от него самия, за да се направи възможно това постигане.

12. Не като че ли. Буквално „не това“, тоест, с това не искам да кажа, че (вж. гл. 4:11, 17).

Постигнат. Гръцко *lambanō*, „да получа“, „да придобия“ (вж. 1 Кор. 9:24, където *lambanō* е използван за спечелване на награда). Павел говори за целия си християнски опит до този момент и признава, че все още не е изпълнил напълно светите желания, изразени във Филипяни 3:9, 10. По този начин той може да се надява да поправи духовната гордост, която изглежда е нарушила единството на филипяните (гл. 2:2–4).

Вече бяхме съвършени. Или „вече бяхме усъвършенствани“. Чрез употребата на „постигнати“ Павел е обсъдил миналия си опит; сега той говори за настоящото си състояние и отрича, че е достигнал онова ниво на съвършенство, което Бог е предназначил за него и което той

самите желания. Той все още е в процес на изработване на собственото си спасение (вижте на гл. 2:12).

Следвам. Или „преследвам“, „натиквам напред“. Вероятно Павел има предвид състезанието, което е ясно представено в стих 14.

Ако позволите. Тази фраза изразява по-скоро цел или намерение, отколкото съмнение.

Схващам. Гръцки *katalambanō*, „да хвана“, „да придобия“ (виж върху Йоан 1:5; Рим.

9:30). На гръцки език, *katalambanō* е предшествано от *kaí*, „също“, което предполага, че Павел е възнамерявал не само да преследва, но и да постига.

Това, за което. Препратка към целта, която Христос е имал предвид, когато е осъществил обръщането на Павел (Деяния 9:15, 16; 26:16–18).

Арестуван съм. Или „беше хванат“, тоест по време на обръщането му във вярата. Павел знаеше, че Христос го е хванал с определена цел и апостолът беше решен да изпълни тази цел, като се хване за това, за което Христос го е хванал. Дълг на христианина е винаги да продължава напред в християнския род, защото това е целта, за която Христос го е призовал. Бог хвана например Саул, сина на Кис, и богатия млад владетел, но те не продължиха напред, за да постигнат целта, за която бяха призовани.

13. Братя. Павел използва тази форма на обръщение, за да привлече вниманието на своите читатели. Той преглежда вече разгледаното в предходните стихове.

Гръцки *logizomai*, „да мисля“, „да разсъждавам“ (виж върху Рим. 3:28), обикновено се използва във връзка с разсъждение. Павел набляга на оценката си за собственото си духовно състояние във връзка с божествения стандарт, който е пред него.

Да бъдеш заловен. Вижте стих 12.

Това е едно нещо, което правя. Буквално „едно нещо“, което е дефинирано в следващите изречения. Единствената цел на Павел беше да изпълни Господното призвание. Той не страдаше от раздвоена цел. Не търсеше едновременно богатство и почит тук и спасение и венец в отвъдния живот. От неговата единствена цел произлизаше дълбоката му духовност и успех в служението му.

Забравяне. Тоест, пренебрегване или умишлено изхвърляне от съзнанието, вместо забравяне.

Тези неща. По-скоро „нещата“, Павел знае, че миналите победи, независимо колко славни са, не са достатъчни, за да осигурят настояща или бъдеща безопасност.

Протягане напред. Гръцки *epēkteinō*, „протягам се към“, фигура, извлечена от расите в която бегачът се напруга към целта с наведено напред тяло и протегнати ръце и крака. Фигурата живо изобразява целенасочената отдаденост на Павел на курса, прочертан му от Христос. Такава отдаденост не оставя време за любопитни, съжалителни погледи назад.

Неща, които са преди това. Павел не изброява нещата, които има предвид, но те се подразбират в неговите разсъждения и са обхванати от стих 14. За бегача в състезание единственият обект, достоен за внимание, е победният стълб и така е било с Павел в неговия духовен път. Той е насочил погледа си към целта на вечния живот и наследство в отвъдния свят. Ясната визия за тази цел ще стимулира христианина върно и с радост да бяга в състезанието, което му е поставено (Евр. 12:1, 2).

14. Прес. Гръцки *diōkō*, „преследвам“, преведено като „следвам“ в стих 12, което значение е също уместно тук, тъй като Павел, държейки очите си вперени в целта, не вижда нищо друго освен своята задача. Той знае, че този, който иска да спечели, трябва да има ясно предвид целта и наградата. Състезателят не трябва да бъде отблъснат от аплодисменти или обиди, не трябва да се отпуска, не трябва да се спъва, не трябва да спира; той трябва непрекъснато да продължава напред, докато целта бъде постигната.

Марк. Гръцки *skoros*, „бележка [върху която окото се фиксира]“, „цел“; свързано с глагола *skoreō*, „да шпионирам“, „да надничам“, „да гледам в далечината“ (виж гл. 2:4). *Skoros* се използва само тук в Новия завет. В LXX се използва за белег на стрелец с лък (Йов 16:12; Плач Иерусалимски 3:12).

Награда. Гръцки *brabeion*, „награда за победителите в публични игри“, следователно „приз“. На земен език В състезанията може да има само един победител (1 Кор. 9:24), но в християнското състезание всеки има възможността да бъде победител и да получи наградата.

Високо призвание. Буквално „възходящо призвание“, тоест призвание към небето, което идва от небето. Този призив не само дошъл до Павел при неговото обръщане във вярата, но и постоянно отеквал в ушите му. Бог никога не престава да зове християнина към небето.

В Христос Исус. Призивът е направен от Бог в живота и личността на Неговия Син. Примерът на Исус представлява постоянен стимул за вярващия (Евр. 12:1, 2).

15. Нека сега апостолът се отклонява от изключителното си разглеждане на собствената си християнска кариера, за да приложи уроците към живота на своите филипянски приятели и тактично включва себе си в увещанието.

Съвършен. Гръцки *teleiōi*, „зрял“, „напълно развит“ (виж върху Мат. 5:48), за разлика от *nēriōi*, „деца“ (виж 1 Кор. 13:11; Еф. 4:13, 14; Евр. 5:13, 14), отнасящо се до зрялост в християнското мислене. Изразената тук концепция не противоречи на твърдението от Филип. 3:12, където Павел отрича, че е достигнал върховното съвършенство. Тук той използва „съвършен“ в относителен смисъл. Вижте върху Мат. 5:48.

Бъдете така настроени. Буквално „мислете така“ или „имайте този начин на мислене“. Апостолът призовава всички зрелите християни да заемат същото отношение към християнския растеж, каквото го прави той. Той ги увещава да продължат да се напрягат с цел да спечелят наградата.

Иначе мислещи. Тоест, ако тяхната гледна точка, особено по въпроса за съвършенство, не съвпаднаше с това на Павел. Апостолът не изискваше пълно съответствие с неговия начин на мислене; той допускаше различни възгледи, вярвайки, че Господ ще напътства искрените вярващи.

Разкривам. Гръцки *apokaluptō*, „да разкрия“, „да разкрия това, което е било скрито“. Ако някой зрял християнин не е виждал необходимостта да пренебрегне миналото и да ускори напред към съвършенство, Павел е бил сигурен, че Бог ще му разкрие тази нужда. Когато искрено напредваме в християнския род, Бог ще ни посочи грешките в доктрината или практиката (Йоан 16:13; вж. Ефесяни 1:17).

16. Постигнато. Павел всъщност казва: Открийте какво е допринесло за християнското развитие в миналото и следвайте същия план в бъдеще. Методът за християнско постижение не се променя. За съжаление има много хора, които с бързи крачки започват християнския път, след което се уморяват и не продължават със същата благодат, с която са тръгнали по пътя си. Те стават зависими от миналия опит, вместо да се радват на нови победи и да постигат нов напредък. Удовлетворението от миналите постижения води до

небрежност. Вчерашните завоевания няма да са достатъчни за днес. Християнинът трябва непрекъснато да напредва.

По същото правило. Могат да се цитират важни текстови доказателства (вж. стр. 10) за пропускането на думите „правило, нека мислим за едно и също нещо“. По-краткият текст може да се преведе като: „нека вървим по същия път“, тоест, нека продължим по възходящия път. Това е част от любящото предупреждение и напътствие, което, ако бъде прието, би предотвратило навлизането на грешки, които иначе биха разрушили филипийската църква.

17. Бъдете последователи. Изречението може буквално да се преведе като „бъдете единодушно подражатели на мен“. Павел е съветвал своите обърнати във вярата относно техните умствени нагласи и сега представя собствения си живот като пример, на който те могат да подражават. Той знаеше, че е последвал Божията воля, като се е отвърнал от миналото и се е стремил към нещата, които все още са пред него. Той знаеше, че е правилно да продължи да напредва с ревност и да не изоставя средствата за растеж, които са допринесли толкова много за християнския му живот. Затова се чувстваше напълно свободен да насърчи своите филипийски приятели да последват примера му. Той по никакъв начин не се опитваше да отклони вниманието им от Христос и да го насочи към себе си, а по-скоро да ги води към Христос чрез собствения си христоподобен живот (вж. 1 Кор. 2:1).

4:16; 1 Сол. 1:6).

Марк. Гръцки skoreb (виж на гл. 2:4).

Тези, които ходят така. Макар че е вярно, че Христос е единственият, чийто пример може да бъде следван във всичко, преживяванията на другите могат да ни послужат като насърчение или като възпиращ фактор. В църквата имаше хора, които се стремяха да живеят по начина, описан от Павел, отказвайки се от всякакво упование в плътта и стремейки се да спечелят наградата. Призивът тук е да наблюдаваме с цел да подражаваме на онези, които са живели така. Такова подражание носи вдъхновение и не включва обожание (вж. Йоан 8:39). Примерите на благочестиви мъже и жени могат да ни вдъхновят за по-близък живот с Бога (вж. 1 Кор. 4:16; Ед. 146).

Ние. Тоест, Павел, Тимотей, Епафродит и други християнски работници, познати на филипийците.

Пример. Гръцка дума typos (виж върху Рим. 5:14), от която произлиза думата „образ“.

18. Много хора ходят. „Ходят“ се използва тук и в стих 17 в преносен смисъл, отнасящ се до поведение. „Мнозината“, чието поведение е описано тук и в стих 19, са били идентифицирани по различен начин като (1) юдаисти (вижте стих 2); (2) изповядващи, но отстъпили от вярата християни (вж. Рим. 16:17, 18); (3) отстъпници, на чието влияние вярващите са били опасно изложени.

Често съм ви казвал. По време на първото посещение на Павел във Филипи (Деяния 16:12), или евентуални по-късни посещения, или чрез писма, които е написал.

Плач. Този израз на дълбока емоция предполага, че загрижеността на Павел е била за отстъпилите от вярата християни, а не за езическите негодници. Любовта му към такива отстъпници го е разплакала (вж. Лука 19:41).

Врагове на кръста. Ако тези хора бяха открити и заклети врагове на кръста или бяха отрекли, че Христос е умрял, за да извърши изкупление за греха, те нямаше да бъдат толкова опасни за църквата. Но изглежда, че те са твърждали, че са последователи на Спасителя, докато животът им показва, че са непознати на силата на евангелието.

Мислите им бяха за земни неща (ст. 19) и „приятелството със света е вражда против Бога“ (Яков 4:4).

Неморалният живот не може да бъде нищо друго освен вражда срещу кръста, защото Христос умря, за да ни направи свети.

19. Чий край. Тоест, цялата тенденция на такива „врагове на кръста“ беше към собственото им окончателно унищожение.

Унищожение. Гръцка дума *arōleia* (виж върху Йоан 17:12), често използвана за загуба на вечен живот.

Чийто Бог е коремът им. Тоест, техните чувствени апетити доминират живота им. Такива хора се хвалят със свободата си и я изопачават в разпуснатост (вж. Рим. 16:18; 2 Петр. 2:12, 13, 19). Те живеят не за слава Божия (1 Кор. 10:31), а за самоудоволствие и чувствено удоволствие.

Срам. Хвалената им свобода се оказва източник на позорно чувство за срам.

Които мислят за земните неща. Те мислят или обмислят земните неща, а не духовните. Това е една от характеристиките на враждебността към кръста. Удоволствието, печалбата, почитта са привлекли вниманието на мнозина, възпрепятствайки духовния им растеж и правейки ги врагове на Христовия кръст.

20. Защото Павел сега противопоставя ума на истинския християнин на този на светските хора, споменати в стихове 18, 19.

Разговор. Гръцки *politeuma*, „общност“ или „гражданство“ (вж. гл. 1:27).

Преводът от KJV се основава на старото значение на думата „разговор“ – нечий начин на поведение или поведение.

Павел подчертава факта, че християнското гражданство вече е на небето, дори въпреки че сега трябва да живее на земята (вж. Еф. 2:19; Кол. 3:3; 1 Йоан 3:2).

Небето. Християнинът се нуждае от постоянно осъзнаване на факта, че е гражданин на небето. Привързаността към страната го води до лоялност към нея. Където и да живее, той ще се държи по начин, който ще почита доброто име на страната му. Да имаме предвид какъв живот очакваме да живеем на небето, ни служи да ни води в живота ни на земята. Чистотата, смиренното, нежността и любовта, които очакваме да изпитаме в идния живот, могат да бъдат демонстрирани тук, долу. Нашите действия трябва да разкриват, че сме граждани на небето. Общуването ни с другите трябва да прави небето привлекателно за тях.

Откъде. Тоест, от небето.

Търсете. Гръцко *arekdechomai* (вж. върху Рим. 8:19), което изразява нетърпеливо очакване от страна на онези, които чакат. *arekdechomai* често се използва във връзка с благословената надежда за завръщането на Христос (вж. Рим. 8:19, 23, 25; Гал. 5:5; Евр. 9:28). Тези, които с нетърпение очакват Неговото идване, ще желаят да се подготвят за това събитие (вж. върху 1 Йоан 1:3). Те ще чувстват, че земните дела са от малко значение, тъй като сцените на тази земя скоро ще приключат. Те ще живеят над света, постоянно желаейки Господното явяване.

Спасителят. Буквално „спасител“.

Господ Иисус Христос. Вижте гл. 2:5.

21. Промяна. Гръцки *metaschēmatizō*, „да променя формата на“, „да преобразувам“ (виж върху 1 Кор. 4:6; срв. 2 Кор. 11:13–15), от *meta*, „след“ и *schēma*, „форма“ (виж върху Фил. 2:8).

Метасхематизо предполага, че ще има радикална промяна в телата на изкупените, въпреки че първоначалната идентичност ще бъде запазена (вижте върху 1 Кор. 15:35–50).

Нашето подло тяло. Буквално „тялото на нашето унижение“, описано по този начин в контраст със славното тяло, което светиите ще притежават в идния свят.

Може да бъде оформен. Или „може да придобие същата форма като друг“, „да стане „съобразен с него.“ В стих 10 Павел показва, че животът на християнина трябва да бъде направен

съобразно с това на Христос. Сега той посочва, че тялото също в крайна сметка трябва да бъде съобразено с това на Христос.

Неговото славно тяло. Буквално „тялото на Неговата слава“, тоест тялото, в което Христос обитава, сега, когато е прославен, което може да се сравни с „духовното тяло“ на възкръсналите светии (вижте върху Лука 24:39; 1 Кор. 15:42–49; вижте Йоан 20:17, 25, 27; DA 829). Изкупените не само ще притежават Христовия характер, но и ще бъдат облечени в безсмъртно тяло, подобно на това, което Исус притежава след възкресението Си (вижте 1 Кор. 15:51–53). Тази трансформация завършва изкупителното дело, върху което е насочено сърцето на Павел. Християнинът е напълно съобразен с образа на своя Учител.

Работещ. Гръцки *energeia*, „енергия“, тук, свръхестествена сила (вж. гл. 2:13).

Той е способен. Гаранцията за способността на Христос да преобрази нашите унижени тела в Подобие на Неговото прославено тяло се крие в Неговата сила над цялото творение.

Покорявам. Гръцки *hypotassō* (вижте върху 1 Кор. 15:27).

Всичко. Вижте върху 1 Кор. 15:27, 28. Преобразяването на човешките тела и характери е само едно проявление на суверенната власт на Христос. Цялостното Му дело обхваща подчинението на всички фази на творението на божественото управление.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

1–21 CH 592; TM 221 4–6 SR 311

5, 6 AA 112 6 AA

190; SC 29 7, 8 COL

121, 395; Ед 68; SL 86 8 DA

273; MB 91; 1T 496; 2T 49; 3T 413; 5T 307; 9T 44

8–10 AA 128; Ед 192 8–14 SR 311 9 AA 314; TM 160 10 DA 209; 3T 27 10–14 SL 86

12 AA 562; GW 143; 1T 340; 5T

223 12–14 LS 303;

8T 18 13 SR 311 13, 14 AA

483; GC 470; GW 58; MB 91;

MH 516; ML 369; 8T

64 14 FE 235; GW 463; ML 313; 2T 235, 483; 5T 486,

488, 548; 9T 287 19 CH 39 20

EW 30, 108; FE

478, 481; ML 277; MYP 84; PP 87; 2T 145, 317, 338; 5T 111, 367 20, 21 EW 111 21 DA 23; EW 31;

GC 399; 1 Царе 36; 2 Царе 411 ГЛАВА 4

1 От отделните наставления 4 той преминава към общите напътствия, 10 показвайки как се е радвал на тяхната щедрост към него, докато е бил в затвора, не толкова заради задоволяването на собствените му нужди, колкото заради Божията благодат в тях. 19 И така, той завършва с молитва и поздрави.

1. Следователно. Разделянето на глави не се появява в оригиналното писание на Павел и има няма разделение между гл. 3:21 и този стих. Апостолът прави увещателно заключение от гл. 3:20, 21 и увещава за твърдост във вярата.

Възлюбени братя. Апостолът сякаш едва намира подходящи думи, за да изразява любовта си към филипяните. Той изброява думи на обич, като се спира особено на думата „възлюбен“. Казва им за копнежа си да ги види, повтаряйки чувствата от гл. 1:8.

Радост. Филипянските вярващи бяха обектите или причините за радостта на апостола. Павел използва същите думи, когато говори за солунците (1 Сол. 2:19).

Корона. Гръцки *stephanos*, „победен венец“, не царска диадема (виж върху Мат. 27:29; Откр. 12:13). Филипяните бяха победният венец на Павел, показвайки, че апостолът не е тичал напразно (Фил. 2:16).

Стойте здраво. Гръцки *stēkō* (вижте на гл. 1:27). С оглед на славната перспектива, изобразена в гл. 3:20, 21, Павел насърчава филипяните да бъдат непоколебими. Той ги призовава да бъдат достойни за небесното си гражданство.

В Господа. Любим израз на Павел, който го използва приблизително 40 пъти (Рим. 16:2, 8, 11–13, 22; и др.). Вижте Рим. 8:1 за еквивалентния израз „в Христос Исус“.

2. Умолявам. Гръцки *parakaleō*, „уведявам“ (виж върху Матей 5:4). Думата се повтаря, за да покаже, че Павел уведява всеки от двамата църковни членове поотделно и може да внуши, че и двамата са виновни. Но той не прави разлика кой е прав и кой е крив в този случай. Днес, в случаите, когато църковните членове са в противоречие, всеки трябва да търси помирение с другия, без да чака другият да поеме инициативата (виж върху Матей 18:15).

Еводия. По-скоро „Еводия“, което означава „благоприятно пътуване“. Както Еводия, така и Синтихия са женски гръцки имена. За важността на жените в македонската църква вижте Деяния 16:13; 17:4, 12.

Синтихе. Гръцко *Suntuchē*, от *suntungchanō*, „срещна се с“, откъдето следва значението, може би „приятно познанство“.

На едно мнение. Изглежда, че е имало разлика в мненията между Еводия и Синтихия, но не сме информирани за причината за спора. Може би това не е бил важен въпрос за църквата като цяло, но дори малък проблем в една мирна и подредена общност става обезпокоителен за групата. Затова Павел прилага предупреждението, дадено по-рано в писмото (вижте гл. 2:2). Отново се въвежда идеята за „в Господа“. Ако всеки имаше едно мнение с Христос, всеки щеше да бъде в хармония с другия. Духовният съюз с Христос е лекарството за болестите на църквата.

3. И. Текстови доказателства потвърждават (вж. стр. 10) прочитането „да“.

Моля. Гръцки *erōtāō*, „да питам“, „да разпитвам за“, но често използван в Новия завет с означава „да се умолявам“ (вж. Мат. 15:23; Марк 7:26; Лука 7:3; и др.).

Истински съдружник. Гръцки *gnēsios suzugos*, буквално „истинско съдружаващо“. Някои коментатори приемат това за анонимно позоваване на един от помощниците на Павел и са се опитали да направят различни идентификации на този помощник. Други виждат *suzugos* като собствено мъжко име, което транслитерират като *Syzygus*. Те вярват, че Павел си играе със значението на името и казва: „*Syzygus*, с право наречен [*gnēsios*] съдружник“. Това тълкуване получава подкрепа от Писанието и класическата литература, където играта със собствени имена е доста често срещана (вж. Онисифор, 2 Тим. 1:16; Онисим, Филимон 10).

Помощ. Буквално „държа се заедно“, тоест, помагам. Павел желал е той да помогне на жените да се помирят.

Трудил се. Гръцко *sunathleō* (виж гл. 1:27). Думата рисува графична картина на енергична помощ, оказана на Павел от тези верни жени, които сега не бяха съгласни. Малко неща вредят толкова много на християнската кауза, колкото препирните между нейните членове.

Климент. Гръцко име Клемис, се казва, че означава „мек“. Няма разумни доказателства за идентифицирането на този човек с известния Климент, епископ на Рим (ок. 90–99 г. сл. Хр.). По-скоро изглежда, че е бил активен, макар и скромен член на филипийската църква. Гръцката конструкция предпочита да го свързва с „онези жени“, които са помагали на Павел, вместо да го прави партньор на „сътрудника“ в делото за миротворчество.

Сътрудници. Или „сътрудници в труда“ (вж. гл. 2:25). Филипийците били добри мисионери и осигурили на Павел много колеги в евангелизаторската му работа.

Книга на живота. В древността свободните градове са имали книга, съдържаща имената на всички, които са имали право на гражданство (вж. Ис. 4:3; Езек. 13:9). Тук апостолът говори за небесен регистър, в който са записани имената на онези, чието гражданство е на небето (вж. Изх. 32:32; Дан. 7:10; 12:1; Лука 10:20; Откр. 3:5). В тази книга ще бъдат намерени имената на другите сътрудници на Павел, които не са споменати поотделно в посланието.

4. Радвайте се. Вижте гл. 3:1. Павел не се уморява да повтаря, че святата радост е едно от главните задължения и привилегии на християнина.

Винаги. Господ е винаги същият (вижте върху Мал. 3:6; Евр. 13:8; Яков 1:17). Неговият Любовта, Неговата загриженост, Неговата сила са едни и същи във времена на скръб, както и във времена на благоденствие. Способността на Христос да дава мир на сърцето не зависи от външни обстоятелства; така че сърцето, което е съсредоточено върху Него, може постоянно да се радва.

Пак казвам. По-скоро „Пак ще кажа.“ Апостолът повтаря призива си, сякаш предотвратят всички възражения относно невъзможността за радост при неблагоприятни обстоятелства.

5. Умереност. Гръцката дума *erieikēs*, „отстъпчив“, „кротък“, „мил“, тук е използвана като съществително име, означаващо „дух на отстъпчивост“, „кротост“, „доброта“, следователно „търпение“, противоположно на дух на спор и егоизъм. Свързаната дума, *erieikeia*, е преведена като „кротост“ във 2 Кор. 10:1.

Към всички хора. Християнинът трябва да проявява търпение не само към своите събратя, но и към невярващите.

Господ е близо. Или „Господ е близо“. Изразът може да се сравни с Маран-ата (вижте върху 1 Кор. 16:22). Мисълта за близостта на Господа изглежда е била християнски парола и вероятно е включвала осъзнаването на Неговото постоянно присъствие в ежедневието, както и перспективата за второто пришествие. Вижте Допълнителна бележка върху Рим. 13.

6. Бъдете внимателни. Гръцки *merimnaō*, „да се тревожиш“ (виж върху Мат. 6:25). „Брижлив“ преди е означавало „пълнен с грижа“. Предупреждението на Павел забранява болезнената тревожност, която е неизбежна у онези, които са зависими от себе си сред житейските трудности. Възможно е да потънем под тази тревожност в просто лекомислие и безразсъдство или да се издигнем над нея, като „прехвърлим цялата си грижа на Него, защото Той се грижи за вас“ (1 Петрово 5:7). Мисълта за близостта

Вестта за идването на Господа трябва да ни помогне да се пазим свободни от светските тревоги и да бъдем търпеливи в отношенията си с другите. Вижте върху Матей 6:33, 34; 1 Петрово 5:7.

Нищо. Това премахва всяко извинение за невярващата тревога. Няма нищо, което по някакъв начин засяга мира на християнина, което да е твърде малко, за да го забележи Бог, точно както няма нищо твърде голямо, за да се погрижи Той. Той знае от какво се нуждаем. Той иска да имаме всичко, което е за наше добро. Тогава защо да бъдем обременени с грижи, които могат да бъдат възложени на Него?

Но сега апостолът показва защо християнинът не трябва да се тревожи за делата на този живот: чрез молитва той може да обсъди всичките си нужди с Бога.

Всяко нещо. Това е в положителен контраст с „нищо“ в предишната фраза.

Молитва и молба. Двете думи „молитва“ и „молитва“ също се срещат заедно в Еф. 6:18; 1 Тим. 2:1; 5:5. Изглежда, че „молитва“ се използва като обща дума, обхващаща идеята за молитва в най-широкия ѝ смисъл. „Молитва“ изглежда се отнася до молитва за някакъв конкретен обект или нужда (вижте върху Фил. 1:4).

Благодарност. „Благодарността“ е необходим съпровод на молитвата и никога не бива да липсва от нашите молитви. Тя ни помага да ни напомня за минали милости и ни подготвя да получим по-нататъшни благословии. Самият Павел дава пример за постоянна благодарност (вижте гл. 1:3).

Молби. Ние не отправяме молбите си към Бог просто за да Го информираме относно нашите нужди. Той знае нашите нужди, преди да поискаме (вижте Матей 6:8; вижте GC 525).

7. Божият мир. Несъмнено означава мирът, който идва от Бога, или мирът, който Бог дарява. Това не е същото като да имаш мир с Бога (Рим. 5:1), а е резултат от наслаждаването на това преживяване. Павел ясно заявява, че такъв мир ще бъде даден на този, който живее живот, изпълнен с молитва (Фил. 4:6). Може да не е възможно християнинът винаги да бъде в мир с всички хора (Евр. 12:14; вижте върху Рим. 12:18), но невъзможността да се постигне това състояние не е задължително да му пречи да получи Божия мир в сърцето си. Такъв мир се основава на вяра в Бога и лично познание за Неговата сила и грижа. Той произтича от чувството за Неговото пребъдващо присъствие и поражда детска увереност и доверчива любов. Виж върху Йоан 14:27; Рим. 1:7; 5:1; Кол. 3:15; 2 Сол. 3:16.

Пасет. Гръцки *hyperechō*, „да се отличава“, „да превъзхожда“, „да надминава“.

Разбиране. От гр. *pous*, способен на няколко нюанса на значението: (1) „всеобхватна способност“, „разбиране“, „ум“; (2) „разум“; (3) „способност за преценка“; (4) „начин на мислене“, следователно „мисли“, „чувства“. В Новия завет *pous* се среща 24 пъти и се превежда като „ум“ 17 пъти и „разбиране“ 7 пъти. Тук значението на Павел може да бъде или (1) Божият мир превъзхожда всеки човешки разум в способността му да преодолява безпокойството; или (2) Божият мир превъзхожда най-висшите ни възможни въображения. Второто значение изглежда по-вероятно, тъй като е в съответствие с навика на Павел да бъде обзет от славата на темата си и да използва суперлативи в опит да изрази това, което е отвъд човешкия израз (вж. Еф. 3:20). Никой освен тези, които познават този мир от опит, не може да има задоволително разбиране за значението му.

Ще пази. По-скоро „ще пази“. Божият мир, като страж, патрулира пред сърцето и ума, за да предпази чувствата и мислите от тревога.

Сърца. Новият завет използва думата „сърце“, за да опише центъра на мисълта, желанието, чувството и страстта (вижте върху Матей 5:8, 28; 12:34; Римляни 1:21).

Умове. Гръцки *poēmata*, „мисли“, „цели“, такива, които произтичат от сърцето.

Чрез Христос Исус. По-скоро „в Христос Исус“, което означава или Божият мир държи вярващия в единство с Христос; или тези, които са „в Христос Исус“, ще бъдат пазени от Божия мир. За употребата на израза „в Христос“ от Павел сравни Фил. 1:1; 2:1; виж върху Рим. 8:1.

8. Накрая. Вижте гл. 3:1. Тук Павел обобщава, така да се каже, съвета си към филипянската църква.

Вярно. Това не бива да се ограничава само до истинност. Библейската концепция за истина произлиза от разбирането за природата на Бог и Христос, които са авторите на всичко, което е истина. В тази светлина „всичко, което е истина“ се отнася до всичко, което е морално и духовно здраво, всичко, което е съвместимо с вярността към Него, Който е „истината“ (Йоан 14:6).

Честен. Гръцки *sempna*, „почтен“, „почтен“, т.е. достоен за почит или уважение.

Справедлив. Гръцко *dikaia*, единствено число *dikaioi* (виж върху Мат. 1:19), често превеждано „праведен“, в който смисъл би се отнасяло до неща, които са целомъдрени, скромни, невинни, безупречни, безупречни.

Чист. Въпреки че сексуалната чистота е включена в този термин, препратката не трябва да бъде ограничено до тази сфера, защото в ума на християнина трябва да се открият и други форми на чистота. Например, той трябва да цени чистотата на амбицията, желанието и мотива (виж върху Матей 5:8).

Прекрасен. Тоест, приятелски настроен, приятен, обичан.

С добра репутация. Гръцки *euphēta*, буквално „добре звучащ“, т.е. уважаван, похвални са онези неща, които са в хармония с християнските идеали.

Ако има такива. Сравнете с гл. 2:1. Павел сега обхваща всички възможни желателни качества, така че никоя добродетел да не бъде пропусната.

Добродетел. Гръцка дума *aretē*, използвана с голямо разнообразие от значения, но тук се отнася отчасти до „морално превъзходство“.

Похвала. Гръцки *epainos*, „одобрение“, „похвала“.

Помислете върху. Гръцко *logizomai* (вижте на гл. 3:13), т.е. вземете предвид всички тези добродетели, нека те играят активна роля в живота ви. Ако искаме да живеем правилно, трябва да мислим правилно. Развитието на християнския характер изисква правилно мислене. Затова Павел очертава конструктивна програма за умствена дейност. Вместо да мислим за различията с другите или да се тревожим за ежедневните нужди, трябва да упражняваме умовете си върху положителни добродетели.

9. Тези неща. Павел се обръща от размишление към практика и насочва посланието към Филипяните към собствения му живот, където добродетелите от стих 8 бяха илюстрирани, докато той живееше сред тях.

Научен. Това, заедно с „получи“, може да се отнася до това, което вярващите са придобили от официалното наставление на Павел.

Чуто и видно. Животът на учителя е също толкова важен, колкото и формалното преподаване. Павел осъзнава това и, по Божията благодат, успява да живее така, че уверено да насочва читателите си към собствения си пример.

На гр. *prassō*, „да практикувам“, „да упражнявам“. Апостолът искал да стимулира своите превръща в реално упражняване на добродетелите, които самият той им е демонстрирал.

Бог на мира. Тоест, Богът, който е авторът и дарител на мира. Бог обитава с онези, които мислят свято и живеят свят живот, и с Него идва мирът, който е Негов (вижте върху Фил. 4:7; Рим. 15:33).

10. Зарадвах се. Или „радвам се“, ако Павел тук използва епистоларен аорист (вижте на гл. 2:25). Павел прилага на практика предписанията, които настоява пред църквата (гл. 4:4); той се радва, когато им заповядва да правят.

„Твоята грижа за мен.“ Павел си представи внимателното планиране, чрез което филипяните се бяха опитали да облекчат изпитанията му, първо когато беше в Коринт (ст. 15) и по-скоро в Рим (гл. 2:25; 4:18).

Процъфтявал. Гр. *anathallō*, „да поникна“, „да се раззелени отново“, използва се за дърво, което поставя да пуска нови издънки след зимния си сън. Идеята е за възобновена активност след бездействие. Павел по никакъв начин не обвинява приятелите си в небрежност, защото признава, че не е било възможно те да му помогнат по-рано.

Внимателни. Или „бяхме внимателни“. Павел осъзнава, че въпреки обстоятелствата, които са попречили на църквата да окаже практическа помощ, нейните членове непрекъснато са желали да подобрят състоянието му.

Липса на възможност. Пречките не са посочени, но изглежда, че са били временно невъзможно за филипяните да изпратят даровете си на апостола.

11. Искам. Гръцки *husterēsis* (виж върху Марк 12:44). Първото изречение на този стих хвърля интересна светлина върху манталитета на Павел. Въпреки че страдаше от затвор, той не използваше лишенията си, за да събуди съчувствие към положението си.

Научих се. Или „Научих се“. Павел беше приел урока някога в миналото. и оттогава непрекъснато го прилагаше на практика. Наставлението може да е дошло с неговото обръщане във вярата, тъй като последвалите му реакции при различни обстоятелства показват, че е вярвал, че всичко, което му се е случило, е било с Божието позволение (вижте върху Рим. 8:28; 1 Кор. 10:13; 2 Кор. 12:7-9).

В каквото и да е състояние. Или „при какви неща [обстоятелства].“ Павел не поставя ограничение на условията, при които може да бъде доволен. Няма противоречие между тази мисъл и мисълта за стремеж към по-висш духовен опит (гл. 3:12-14). Ако можехме да виждаме в бъдещето, както Бог го прави, щяхме да видим необходимостта да бъдем водени по определени начини (ЖВ 224, 225).

Съдържание. Гръцки *autarkēs*, „достатъчен за себе си“, „независим от външни обстоятелства“. Павел е самодостатъчен чрез силата на новия живот, даден му от Христос, защото не Павел се занимава с обстоятелствата, а Христос живее в него (вж. върху Гал. 2:20; Фил. 4:13; 2 Тим. 1:12).

12. Унижен. Или „смирнен“, „смирнен“. Павел говори за физически нужди, а не за духовни недостатъци.

Как да изобилстваме. Нравът на Павел беше толкова стабилен, че не се влияеше от приливите и отливите на обстоятелствата.

Навсякъде. Буквално „във всичко“, тоест при всички възможни обстоятелства.

Обучаван. Гръцки *mueō*, „посвещавам в мистериите“, т.е. да обучавам човек в тайните обреди на така наречените мистериини религии (виж том VI, стр. 91). Думата може да се преведе като „да науча тайната на“ (RSV).

Да си сит. Гръцки *chortazō*, „да нахраня“, използва се за уговяване на животни, но също така се използва за задоволяване на глада на човека.

Гладен. Вижте върху 2 Кор. 11:27.

Да страдаш от нужда. Гръцки *hustereō*, „липсваш“ (виж върху Рим. 3:23).

13. Мога да направя. Гръцки *ischuō*, „да имам сила“, „да мога“.

Чрез Христос. По-скоро „в Христос“. Текстуалните доказателства подкрепят (вж. стр. 10) пропускането на името „Христос“, но „Христос“ се подразбира в езика на Павел (вижте следващия коментар).

Което укрепва. Павел разпозна Христос като източник на цялата си собствена сила, следователно тук няма елемент на хвалба. Всичко, което е необходимо да се направи, може да се направи чрез дадена от Христос сила. Когато божествените заповеди се следват вярно, Господ се прави отговорен за успеха на делото, предприето от християнина (COL 333, 363; 8Т 16). В Христос има сила да се изпълни дългът, сила да се устои на изкушението, енергия да се издържи на страданието, търпение да се страда без оплакване. В Него има благодат за ежедневен растеж, смелост за умножаване на битки, енергия за всеотдайна служба.

14. Добре се справихте. Въпреки че Павел в никакъв случай не би се оплакал от съдбата си и въпреки че би могъл да се справи и без даренията на филипяните, той ги хвали за щедрия им интерес към него. Апостолът не е неблагодарен. Той осъзнава, че техните дарения са благословия както за него, така и за тях.

Общувам. Гръцки *sugkoīnō*, „да споделям с“, „да общувам с“, от слънце, „с“, *koīnō*, „да станеш участник“ (виж върху Рим. 12:13). Павел ценял съчувствието, съчувствието на приятелите си във Филипи дори повече от даровете, които те били изпратили. За него даровете били ценни като доказателство за тяхната любов.

15. В началото. Това несъмнено е препратка към времето, когато Павел за първи път служил във Филипи (Деяния 16:12–40).

Когато си тръгнах. Тоест, когато Павел беше набързо изпратен от Берей (вижте върху Деяния 17:13, 14).

Никоя църква не е съобщена. За коментар относно „съобщена“ вижте стих 14. Павел обикновено избягвал благотворителността, предпочитайки да си изкарва прехраната (вижте Деяния 18:3; 20:34; 1 Кор. 4:12). Но в Коринт той се съгласил да приема дарове от македонските братя (2 Кор. 11:9). Неговият език към солунската църква (1 Сол. 2:9; 2 Сол. 3:8) изключва всяка идея, че част от това дарение може да е било от Солун. В това послание научаваме, че даровете са дошли не от друга църква, а от тази във Филипи. Следователно изглежда сигурно, че апостолът е уважавал своите филипянски приятели.

Даване и получаване. Филипяните даваха, а Павел – получаваше.

16. Дори в Солун. Павел сега си спомня, че филипяните са му помагали дори преди да бъде принуден да избяга от Македония. Помощта им започна да тече скоро след като напусна Филипи, докато все още беше в следващия град Солун.

Веднъж и отново. Буквално „веднъж и два пъти“. Тяхната щедрост не беше мимолетна, защото те продължиха да изпращат помощ на своя любим апостол.

Според моята нужда. Или „с оглед на моята нужда“.

17. Желая. Буквално „търся“. Павел не е молил за допълнителни дарове, нито е презирал предишната доброта на филипяните. Той е бил загрижен за по-висши, духовни въпроси.

Плод. Буквално „плодът“. Павел силно желал да види филипяните да растат в Християнска благодат и принасяне на още повече плодове на Духа.

Може да изобилства. По-скоро „увеличава се“ или „изобилства“.

Разказ. Павел вижда добрите дела на християните като натрупващи се, за да обогатят живота им в този настоящ живот и да се открият ярко в летописа, когато съдът разкрие качеството на живота, който са водили.

18. Имам. Гръцкият глагол може да се преведе като „имам напълно“ (вижте върху Матей 6:2). Изобилстват. Вижте стих 12.

Аз съм пълен. По-скоро „Аз съм пълен“, като мисълта на Павел е насочена към онези, чиито добротата направи това твърдение вярно.

Епафродит. Вижте на гл. 2:25.

Миризма на сладък аромат. Подобни изрази в Стария завет са използвани за описание на приемливите жертви, които са били принасяни на Господа (виж Бит. 8:21; Лев. 1:9, 13, 17). Тук Павел прилага метафората към даровете, получени от Филипи. Сравнете с Еф. 5:2.

Жертва. Вижте гл. 2:17. Тук „жертва“ допълнително описва даровете, дадени чрез Епафродит. Тези дарове са били доброволно приношение, в благодарна любов към Бога и човека (вж. Евр. 13:16). Да правиш добро на другите от сърце, изпълнено с любов, означава да принесеш на Бога приемлива жертва.

Благоугодно. Гръцки euarestos, думата, преведена като „благоугодно“ в Рим. 12:1.

19. Боже мой. Павел беше приел жертвата като направена не за себе си, а за Бога, чийто служител беше. Сега той всъщност казва: „Бог ще приеме вашите жертви като направени за Него. Вие задоволите моята нужда; Той ще задоволи всяка ваша нужда.“ Независимо дали нуждата е духовна или материална, Бог няма да откаже нищо добро от праведните (вижте Пс. 84:11). За Ной и семейството му беше осигурен начин за спасение от Потопа (Бит.

7:1). Израел беше запазен по време на четиридесет години скитане из пустинята (Второзаконие 29:5).

Снабдява. Буквално „изпълнява“, тоест, Бог ще снабди напълно всички нужди, които християнинът може да има. Илия в изгнание е бил поддържан от гарвани (1 Царе 17:6). Животът на тримата млади мъже е бил запазен в огнената пещ (Дан. 3:27). Божиите ангели служат като служебни духове, за да задоволят нуждите на онези, които ще бъдат наследници на спасението (Евр. 3:27).

1:14). В последните дни, непосредствено преди идването на Христос, когато условията са тежки, хлябът и водата за Божия народ ще бъдат сигурни (вижте Исая 33:16). Никой, който служи на Господа, не трябва да се страхува, че Той ще го остави безгрижен. Тези, които търсят първо Божието царство, ще имат всичко необходимо, добавено към тях (вижте Матей 6:33).

Неговите богатства. Тези богатства са безгранични (Пс. 24:1; 50:10–12; Агей 2:8) и от това изобилие Бог е напълно способен щедро да възнагради филипяните за това, което са дали на Павел.

В слава. Някои отнасят тази фраза към „богатствата“, като богатства, които са съхранени „в слава“, тоест на небето. Други свързват „ще снабди“ и „в слава“ и предполагат, че наградата ще бъде дадена в отвъдния живот. Този втори възглед е склонен да ограничава Божието дело, докато Господ е напълно способен да задоволи нуждите на християнина както в този живот, така и в онзи, който е да дойде.

Чрез Христос Исус. По-скоро „в Христос Исус“ или „в лична връзка с Христос Исус“. Всички Божии доброты са дадени на хората чрез Христос и могат да бъдат ползвани от онези, които са свързани със Спасителя. Вижте върху 2 Кор. 1:20; Еф. 2:4–7.

20. Бог и нашият Отец. Или „Бог, нашият Отец“. В стих 19 Павел говори за „моят Бог“, но сега той включва филипяните в голямото семейство и ги насърчава да участват в славословието.

Слава. За значението на „слава“ вижте Рим. 3:23. За коментар върху доксология виж върху Рим. 3:23; Гал. 1:5.

За вечни векове. Буквално „до вечни векове“ (вижте на Откр. 14:11).

21. Поздрав. Гр. *aspazomai* (виж Рим. 16:3; 1 Сол. 5:26).

Всеки светец. Тоест, всеки светец поотделно, защото Павел искаше да поздрави всички филипянски християни. За коментар на „светец“ вижте Рим. 1:6.

В Христос Исус. Тази фраза може да се разбира като модификация на „поздрав“ (вж. Рим. 16:22; 1 Кор. 16:19), или „светец“, както във Фил. 1:1.

Братя... поздравяват ви. Павел нарича онези, които бяха с него, „братя“, въпреки че нямаше никой със своите съмишленици, освен Тимотей (гл. 2:20, 21). Имената на някои от онези, които са били с него по едно или друго време по време на затвора му, могат да бъдат събрани от писмата до Колосяните (гл. 4:10–15) и Филимон (ст. 23, 1:24).

Колко от тях са били с него по това време, не можем да кажем.

22. Всички светии. Това е препратка към общото членство на църквата в Рим, различно от „братята“ (ст. 21).

Най-вече. По-скоро „особено“.

Домакинството на Цезар. Думата „домакинство“ (*oikia*) тук означава домашния персонал от свитата на императора (вж. гл. 1:13). По времето на Нерон, по време на чието управление Павел е бил затворен (вж. том VI, стр. 83, 84), броят на домашните слуги несъмнено е бил много голям. Този стих доказва, че някои от слугите, роби или освободени, са били християни (AA 463) и са били особено нетърпеливи да изпратят поздрав на филипяните. Това, че някои от слугите на Нерон са станали християни, показва, че плодовете могат да бъдат пожънати от евангелските работници дори на най-неочакваните места и при най-обезкуражаващи обстоятелства (AA 465, 466).

23. Благодарта на нашия Господ Исус. Вижте върху Галатяни 6:18.

С всички вас. Текстовите доказателства подкрепят (вж. стр. 10) тълкуването „с духа ви“ (вж. Гал. 6:18).

Амин. Гръцки амин (виж върху Мат. 5:18). Могат да се цитират текстови доказателства (вж. стр. 10) за пропускане на тази дума.

Послеписът след стих 23 не е бил част от оригиналния ръкопис.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

1 MX 167; ML 177

3 GK 481

4 AA 484; CT 233; GC 477; MB 35; ML 251, 334; MM 213; 2T 593; 8T 130; WM 91

5 CD 206; ML 146

6 CK 97

6, 7 MX 199

6–8 AA 484; CH 630

7 FE 208; MB 15; MYP 73; 1T 32, 159; 2T 263; 3T 371; 6T 320; 7T 44; 8T 34

8 CH 630; Ed 235; ML 5; MM 127; PP 460; TM 503, 505; 1T 574, 711; 2T 311, 317, 437;

4T 135; 5T 55

13 COL 82; Ед 69, 256; Ev 98; GW 128; MH 516; 3T 45, 84; 4T 259, 320; 5T 484; 7T 39,
298; 9T 152
15–18 AA 479
16 AA 348
19 AA 484; CH 17; COL 149; MB 24; MH 48, 200; ML 14; SR 50; 2T 72; 6T 257
22 AA 463, 464; МБ 34; 5T 182
23 AA 484 3

³Никол, Ф. Д. (1978). Коментар на Библията на адвентистите от седмия ден: Светата Библия с екзегетични и обяснителни коментари. Серия с коментарни справки (Фил. 3:1). Вашингтон, окръг Колумбия: Асоциация на издателствата „Ревю енд Хералд“.